

Handläggare

Anna-Carin Wallin

Telefon: 08-508 09 014

TillNorra innerstadens
stadsdelsnämnd

2023-04-18

Underlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027 för Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2025 med inriktning för 2026 och 2027 med tillhörande bilagor.
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Jesper Ackinger

stadsdelsdirektör

Maria Härenstam

avdelningschef

Innehållsförteckning

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar	4
2 Nämndens verksamhetsområde	7
2.1 Förskoleverksamhet	7
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	10
2.3 Äldreomsorg.....	12
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	15
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	18
2.6 Stadsmiljöverksamhet	23
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	26
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	27
2.9 Övrigt	28
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	30
3.1 Drift.....	30
3.2 Investeringar.....	35
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt).....	37
4 Lokalförsörjningsplan.....	37
4.1 Sammanfattning	37
4.2 Planeringsförutsättningar	40
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	41
4.4 Samverkan.....	42
4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	43
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	43
4.5.2 Nuläge 31 januari 2024.....	43
4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden).....	45
4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden).....	46
4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet	46
4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	46
4.6.2 Nuläge 31 januari 2024.....	46
4.6.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden).....	47
4.6.4 Planering av lokaler för år 2033-2045 (andra planeringsperioden).....	49

4.7	Övrig information	50
4.7.1	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt	50
4.7.2	Fördjupad anvisning för idrottsnämnden	50
4.7.3	Statusredovisning av avveckling/omstrukturering	50
4.7.4	Sammanställning över socialnämndens gemensamma ärenden med stadsdelsnämnderna	50
4.8	Kontaktinformation	50
5	Övriga redovisningar	50

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 Sdn 09

Bilaga 2: Bilaga 2 Klimatinvesteringar 2025-2027 Norra innerstadens sdn

Bilaga 3: Bilaga 3 709 LFP2024 Norra innerstaden

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar

Underlaget anger inriktningen för Norra innerstadens stadsdelsnämnd under 2025-2027 och anknyter till kommunfullmäktiges tre inriktningsmål. Underlaget redogör för de strategiska satsningar som behöver prioriteras för att möta aktuella utmaningar och hur planeringen för det arbetet ser ut. I underlaget beskrivs även de lokala utvecklingsbehov förvaltningen ser för att främja hållbarhet och motverka stadens socioekonomiska segregation.

Demografiska utmaningar och utvecklingsbehov

Norra innerstadens stadsdelsområde beräknas i slutet av 2027 ha 155 915 invånare. Under perioden 2024–2027 beräknas en minskning av antal förskolebarn med 3,5 procent medan gruppen över 80 år beräknas öka med 18,8 procent enligt Swecos befolkningsprognos från år 2023.

Stadens resursfördelningssystem utgår endast från stadsdelsnämndsområdets befolkning och dess behov. Här ingår inte de människor som dagligen reser till och vistas i stadsdelsområdet, cirka 200 000 personer passerar dagligen Stockholms centralstation och här finns också två av Sveriges största kollektivknutpunkter, T-centralen och Odenplan. Inom stadsdelsområdet finns även verksamheter och knutpunkter som är kritiska för hela landets infrastruktur. Områdets centrala placering innebär att en hög andel utsatta människor som inte har sin hemvist inom stadsdelsområdet vistas i miljöer och riskmiljöer. Många unga vistas i city och har city som mötespunkt. På centralstationen och cityterminalen vistas stadigvarande flertalet människor i social utsatthet.

Säkerhetsfrågor får ett alltmer ökat fokus och kräver mer resurser, dels utifrån faktorer i omvärlden dels specifikt utifrån stadsdelsområdets geografiska placering. I dagsläget finns inte någon resursfördelning som kompenserar för det arbete som bedrivs och det uppdrag som stadsdelsförvaltningarna har i enlighet med budgeten i relation till säkerhetsfrågorna, vilket innebär att arbetet finansieras med andra verksamheters tilldelade resurser.

En konsekvens av att 25 procent av stadens gymnasieskolor finns inom stadsdelsområdet är att nämndens ungdomsverksamheter inte bara används och besöks av ungdomar boende inom området, utan även ungdomar från andra stadsdelsområden och andra kommuner. Den ungdomsmottagning som bedrivs av nämnden i samverkan med Region Stockholm är delvis en kommunövergripande verksamhet (KÖV). Statistik visar ett genomsnittsvärde under de tre senaste åren på 65 procent besökare från andra stadsdelsområden och kommuner. Anslaget till ungdomsmottagningen har inte ändrats sedan 2020.

Förvaltningen ser behov av översyn av hyresutjämningsystemet för stadsdelsförvaltningarnas förskoleverksamheter. I dagsläget används en del av det socioekonomiska tillägget för att betala de höga hyror som stadsdelsnämndsområdet har. Den genomsnittliga hyresnivån per barn inom ligger i dagsläget på 32 000 kronor.

Många förskolor och skolor använder parker för utomhusverksamhet. Antalet förskolor och skolor som saknar, eller har begränsad tillgång till, egna gårdar är hög vilket leder till ökat slitage i kringliggande parker och parklekar. Den ökande andelen gymnasieskolor i innerstaden leder också till ytterligare besöksstryck, genom exempelvis utomhusidrott. Fler

parkbesökare och efterfrågan på fler funktioner ställer höga krav på skötsel och förnyelse av parkerna så att de blir långsiktigt hållbara samtidigt som deras karaktärer samt natur- och kulturvärden värnas. Det gällande fördelningssystemet för drift och investering ger inte det nödvändiga tillskott av medel som behövs för att kunna sköta nya parkmiljöer och reinvestera i de befintliga.

Omställningen till en god och nära vård och omsorg och en ny socialtjänstlag

Arbetet med omställningen till en god och nära vård och omsorg får med stadens nya handlingsplan en tydligare styrning som omfattar alla åldersgrupper och därmed även förskola och socialtjänst. Ett omfattande arbete med omställningen pågår sedan tidigare inom äldreomsorgen. Samsjuklighetsutrednings förslag är också en del av omställningen till en god och nära vård och omsorg som ställer krav på ökad samverkan.

Den nya socialtjänstlagen som planeras träda i kraft 1 juli 2025 går i linje med en god och nära vård och innebär en långsiktig och omfattande omställning för stadsdelsförvaltningar och samverkanspartners. En mer tillgänglig socialtjänst innebär också att fler yrkeskategorier behöver kunna möta stockholmaren tidigt för att förenkla processen i att hitta rätt stöd. Fokus är också hantering av ärenden med omfattande problematik som kräver myndighetsutövning. Den nya socialtjänstlagen och omställningen till en god och nära vård och omsorg innebär att alla inblandade parter behöver se över vilka kompetenser som behövs och hur de behöver organiseras och samarbeta. Det förebyggande arbetet är centralt både i omställningen till en god och nära vård och i den nya socialtjänstlagen. Stadens resursfördelningssystem behöver förändras i takt med omställningen.

Organisatoriska mellanrum

Samhällets organisering av stöd till den enskilde skapar ibland organisatoriska mellanrum där enskilda personer kan få svårigheter att få rätt stöd i rätt tid. Här är stadens och förvaltningens uppdelning i socialtjänst och äldreomsorg en del. Förvaltningen löser det idag för enskilda personer genom tydliga rutiner och samverkan mellan och inom avdelningar. Framtida lösningar behöver dock också handla om nya och innovativa arbetssätt, exempelvis inom ramarna för omställningen till en god och nära vård och omsorg samt den nya socialtjänstlagen. Båda innebär ett perspektivskifte där den enskilda personen ska ses som en aktiv medskapare och insatser ges och samordnas utifrån personens fokus. Ofta handlar det om personer med komplex problematik och samsjuklighet, till exempel att äldre i ökad utsträckning har psykisk ohälsa, missbruk och andra sociala problem i kombination med svårigheter att klara det dagliga livet på grund av sjukdom och ålderdom. Ytterligare exempel är en ökad samsjuklighet där personer med psykisk funktionsnedsättning även har en missbruksproblematik vilket också skapar ett behov av en större bredd av boendalternativ för att kunna möta den enskildes behov.

Till följd av tyngre och mer komplexa ärenden krävs att fler barn och ungdomar placeras utanför hemmet. Det finns få platser inom Statens institutionsstyrelse (SiS) och det är svårt att hitta rätt placering för unga med stora behov. Förvaltningen ser behov av ett centralt administrativt stöd i form av en placeringservice för att leta lämpliga och kostnadseffektiva placeringar. Förvaltningen ser även, i enighet med andra förvaltningar, ett behov av mer strukturerat mottagande när ungdomen kommer hem från en SiS-placering för att motverka att

ungdomen återfaller i destruktiva mönster.

Chefsstrukturen

Förvaltningen ser flera fördelar med att genomföra en grundlig verksamhetsanalys samt att se över chefers uppdrag och titta på hur utformningen av organisationen på bästa sätt kan stödja verksamheterna i att ha stockholmarnas fokus. Förvaltningen ser att chefsstrukturen till exempel ger andra möjligheter till ett nära och sammanhållet ledarskap samtidigt som det skapar utrymme för det strategiska arbetet för verksamheten.

Den nya chefsstrukturen kommer att påverka inte bara cheferna i arbetsgivarrollen utan även till exempel hur stödfunktioner är organiserade. Inför arbetet med att införa chefsstrukturen fullt ut i förvaltningen kommer en verksamhetsanalys att genomföras som ska resultera i förslag om ändamålsenlig organisation för såväl chefsstruktur som stödfunktionerna. Att genomföra en förändring av chefstrukturen kommer till en början innebära att arbetskraftskostnaderna kommer stiga främst eftersom fler chefer får mer ansvar varvid en löneglidning kan inträffa. Det kan även resultera i behov av utökade stödfunktioner om antalet chefer ökar. Att utifrån förändrad chefstruktur minska kostnader för sjukfrånvaro samt personalomsättning kommer att ta tid. Förvaltningens bedömning är att effekten initialt blir ökade kostnader under åtminstone 2025 men troligen även år 2026.

Digitalisering och innovation

Förvaltningen ser behov av gemensamma satsningar inom staden för att öka digitaliseringstakten. Det gäller särskilt för att kunna leverera effekterna av den nya socialtjänstlagen och god och nära vård och omsorg. Satsningar genomförs för att utforska hur nya digitala lösningar, artificiell intelligens (AI) och innovation kan ge bättre tillgänglig service. När staden inte går i takt med andra kommuner eller ligger i framkant är risken både att utanförskap och ojämlikhet skapas för den enskilde invånaren, och även ett försvagat arbetsgivarvarumärke.

Erfarenheten visar att digitalisering bidrar till att göra tjänster och service mer tillgänglig för vissa grupper och skapar utmaningar för andra. I linje med omställningen till en god och nära vård och omsorg behöver förvaltningen därför arbeta med digitalisering parallellt med andra för den enskilde förenklande och innovativa arbetssätt.

Arbetet med digitalisering behöver ske både på en stadsövergripande nivå för att åstadkomma likställighet och effektivitet men också lokalt utifrån den enskildes behov. En grundförutsättning är här att tillgången till it-nätverk i alla gemensamhetslokaler på förvaltningens olika boenden säkras.

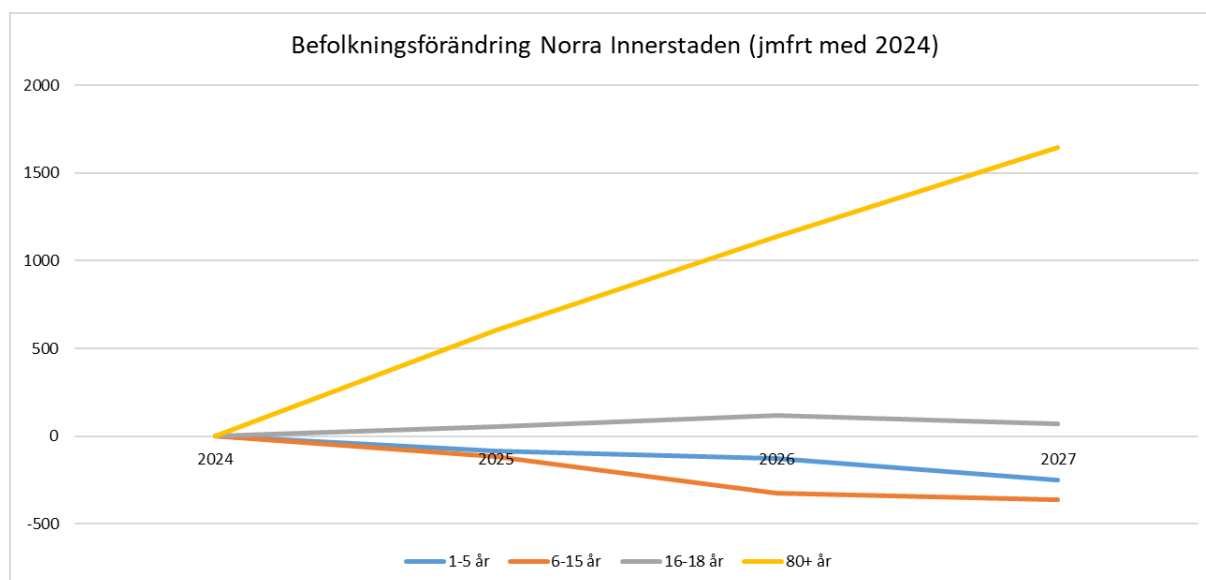
En ökad digitaliseringstakt medför även ett ökat behov av struktur och styrning av olika it-system samt samverkan och kunskap kring informationssäkerhets- och dataskyddsfrågor. Därför är det prioriterat för förvaltningen att implementera PM3 men också att fortsätta utveckla förvaltningens arbete med informationssäkerhet och dataskydd. Under hösten 2024 kommer NIS 2-direktivet att börja gälla, och det är fortfarande oklart i vilken utsträckning staden och förvaltningen kommer att påverkas- men tydligt är att det kommer införas skarpare krav på ledningens ansvar och incidenthantering samt att NIS 2 kommer att beröra fler områden utöver de som idag är identifierade som samhällskritiska.

Strategiska prioriteringar

- Förebygga organisatoriska mellanrum genom att arbeta över förvaltningens avdelningsgränser och utveckla verksamheten utifrån individens fokus samt säkra att organisationen är rustad för en större andel invånare med mer komplexa behov.
- Att arbeta för omställningen till en god och nära vård och omsorg genom ett strukturerat arbete och samverka med regionen.
- Öka digitaliserings- och innovationstakten.

2 Nämndens verksamhetsområde

Stadsdelsnämnden ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, öppen fritidsverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, budget- och skuldrådgivning, familjerätt, stöd och service till funktionshindrade (LSS) samt kultur- och föreningsbidrag. Stadsdelsnämnden ansvarar även för trygghetsskapande arbete, parklekar, krisberedskap, samhällsplanering och stadsmiljö, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder och samhällsvägledning för nyanlända.



2.1 Förskoleverksamhet

Demografi och omvärldsfaktorer

Behovet av förskoleplatser påverkas av hur många bostäder som byggs i stadsdelsområdet samt hur befolkningsprognosen utvecklas. Swecos befolkningsprognos visar en nedgång av antalet barn i förskoleåldern i stadsdelsområdet fram till 2028. Årets prognos visar dock en mindre minskning än vad som prognostiserades förra året, då prognosen visade en minskning med 369 barn jämfört med 250 barn i årets siffror.

Ålder 1–5 år	2024	2025	2026	2027	Förändring
Total	7 176	7 090	7 046	6 926	-250

Utifrån barnantalets variationer behöver anpassningar göras för att nå en väldimensionerad och ekonomiskt hållbar organisation på både kort och lång sikt.

Enligt stadens senaste mätning är 95,5 procent av barn i åldern två till fem år boende inom Norra innerstadens stadsdelsområde inskrivna i förskola, inklusive barn med tillfälligt personnummer, vilket är en ökning med cirka en procent från 2023. Per den 31 januari 2024 är 7 179 barn inskrivna på förskola inom stadsdelsområdet, av dessa är 54 procent inskrivna i nämndens förskolor och 46 procent i fristående förskolor. Prognos för antalet förskoleplatser och planerade verksamhetsanpassningar beskrivs närmare i lokalförsörjningsplanen under avsnitt 4.6 Pedagogisk verksamhet.

Nämnden får ingen extra resurstilldelning för huvudmannskapet mer än för köhandläggningen för förskolan. Det saknas ersättning som inkluderar den beredskap som behöver finnas för att möta upp behovet av förskoleplatser när exempelvis fristående förskolor väljer att ha lägre barnantal än planerat alternativt stänger ner sin verksamhet. Förvaltningen ser ett behov av att resurstilldelningen ses över, alternativt ge möjlighet till budgetjusteringar för detta ändamål speciellt då barnunderlaget minskar.

Förvaltningen prognostiserar påtagliga löneökningar, fortsatt höga livsmedelspriser och höga hyror. Underhållet av verksamhetslokaler inom förskolan är eftersatt, och underhållsarbetet kommer att belasta en redan ansträngd ekonomi främst genom hyresökningar.

För att upptäcka barn som riskerar att fara illa ser förvaltningen behov av att stärka det interna samarbetet mellan förvaltningens förskoleverksamhet och socialtjänsten. Tidigt och förebyggande stöd behöver erbjudas barn och deras vårdnadshavare. I linje med god och nära vård och omsorg är samarbetet med vårdaktörer en prioriterad fråga.

Barnens språkutveckling är ett fortsatt prioriterat område. Forskning visar att god språkutveckling är en skyddsfaktor och förskolan behöver fortsätta att utveckla former för att följa upp och utvärdera undervisningens effekter på barns lärande, både inom språk och inom andra läroplansområden. Barnens språkutveckling är även prioriterad i förskolans överlämning till förskoleklass.

Öppna förskolan är en viktig arena för att nå ut till föräldrar och skapa tillit till förskolans verksamhet. Inom öppna förskolan erbjuds föräldrastöd, och intresset av föräldrastödsprogrammet Föräldraskap i Sverige (Fös) ska undersökas och vid behov erbjudas.

Kompetensförsörjning

Under kommande år förväntas förvaltningen möta utmaningar med att rekrytera barnskötare med rätt kompetens. Det finns därför behov av att fortsätta stärka kompetensen hos nuvarande barnskötare. Utbildningsbakgrunden och yrkeskompetensen varierar bland barnskötare, trots att yrkestiteln är densamma. En viktig förutsättning för kompetensutveckling är att staden fortsätter erbjuda barnskötarutbildning samt möjliggör för vikarieersättning vid studier.

Enligt förskolans läroplan har legitimerade förskollärare det pedagogiska ansvaret på förskolan och därmed ett särskilt ansvar i utbildningen som arbetslaget bedriver. Förskolläraren behöver således kunna leda arbetslaget i genomförandet. Då flera

stadsdelsförvaltningar har liknande behov ser förvaltningen gärna att staden samordnar och skapar förutsättningar för kompetenshöjning avseende förskollärares ledarskap.

Andra utvecklingsbehov inom förskolan är att höja flerspråkig personals språkkompetens i yrkessvenska. För att öka möjligheten till tidig upptäckt av barn som lever med missförhållanden i hemmet finns ett behov av kompetenshöjning vid tecken på omsorgsbrist, föräldrars missbruk och barn som upplever våld i hemmet.

Planeringstid är en förutsättning för att förskollärare ska kunna planera, genomföra samt utvärdera undervisning enligt läroplanen. Inför att förskoleförvaltningen, inom ramen för sitt budgetuppdrag, tittar på frågan kommer även en översyn av planeringstiden ske med syfte att säkerställa likvärdighet i tid för uppdraget. Andra utmaningar är att avvara förskollärares tid för handledning av lärarstudenter, tid för kollegiala möten, gemensam kompetensutveckling med mera.

Förvaltningen fortsätter att arbeta med och följa upp den framtagna handlingsplanen för en förbättrad arbetsmiljö för förskollärare och barnskötare som bland annat fokuserar på att minska sjukfrånvaron, förbättra förutsättningar för att planera, genomföra följa upp och utveckla undervisningen samt ett närvarande ledarskap. Förvaltningen ser gärna att underlaget för förbättrad arbetsmiljö (2017) ses över och förnyas.

På uppdrag av regeringen pågår en utredning om ett nytt professionsprogram som inkluderar rektorer och förskollärare. Uppdraget ska redovisas i april 2024 och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Vad förändringarna konkret kommer att innebära behöver följas då arbetsgivaren kommer vara skyldig att möjliggöra för de båda yrkesgrupperna att delta i kompetensutveckling inom det nationella professionsprogrammet. Denna utökning av kompetensutveckling behöver fogas samman med förvaltningens- och stadens befintliga kompetensförsörjningsplan.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

Under planperioden ska nya plattformar för frånvaro- och närvarorapportering, personalens schemaläggning och förskolans systematiska kvalitetsarbete införas inom förskolans verksamheter.

Förvaltningen inväntar vidare besked gällande digitala verktyg i undervisningen, då den av Skolverket föreslagna nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet drogs tillbaka under 2023. Skolverket har fått i uppdrag att föreslå ändringar i förskolans läroplan som innebär att utbildningen i huvudsak ska vara skärmfri för barnen. Verksamheten upplever en utmaning att förhålla sig till de olika styrsignalerna.

Agenda 2030 och lika rättigheter för alla

Genom att ge alla barn samma möjligheter att exempelvis utveckla sin kompetens kan förskolan fungera utjämnande och bidra till att bryta framtida könsstereotypa studie- och yrkesval. I arbetet med att motverka traditionella könsmönster är det viktigt att fortsätta verka för fler manliga medarbetare. Utifrån ett barnrättsperspektiv är rätten till kompensatoriska åtgärder som tar hänsyn till barns olika förutsättningar central. Ett systematiskt kvalitetsarbete är avgörande för att utbildningen ska kunna främja alla barns utveckling och lärande.

Det interna samarbetet mellan förvaltningens socialtjänst och förskoleverksamhet behöver fortsätta stärkas och formaliseras genom främjande och förebyggande arbete samt att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa. Den kommande nya socialtjänstlagen har ett utökad fokus på förebyggande arbete som sannolikt medför ytterligare behov av samverkan samt metodutveckling inom området.

Prioriterade satsningar

Stöd och stimulans; kompensatoriska insatser och hälsofrämjande lärmiljö

- Barn i behov av särskilt stöd identifieras tidigt och åtgärder sätts in. Verksamhetens fokus är stärkt samverkan med socialtjänsten, skolan och vårdaktörer samt kompetensstärkning avseende främjande och förebyggande arbete för förskollärare, barnskötare och ledning, vilket är i linje med omställningen till en god och nära vård och omsorg.
- Fungerande rutiner och arbetssätt för att förebygga, upptäcka och motverka problematisk frånvaro hos barn samt barn som riskerar att fara illa.
- Fortsätta utveckla förvaltningens barnhälsoteam och metoder för uppföljning, utvärdering och analys av insatser.

Kompetens; tydlig roll och ansvarsfördelning, kompetent ledarskap och professionell utveckling

- Utveckla förskolläraernas ledarskap i undervisningen och förutsättningar för att planera, följa upp, analysera och utveckla utbildningen.

Systematiskt kvalitetsarbete med undervisningen i fokus och förtroendefullt klimat;

- Fokus på språkutvecklande arbetssätt samt utveckla former för uppföljning och metoder för analys av verksamheternas och undervisningens förutsättningar och resultat.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Demografi och omvärldsfaktorer

Stadsdelsområdets centrala läge med många kulturetablissemang och mötesplatser, gör stadsdelsområdet unikt när det gäller genomströmning av personer som inte är bosatta i området. De öppna verksamheterna tar emot många besökare från andra delar av staden. Barn och unga använder den öppna fritidsverksamheten, parker samt ungdomsmottagning. Parklekarna i området används även ofta som skol- och förskolegårdar för verksamheter som inte har en egen gård. En utmaning är att slitage och besöksantal ökar men den ekonomiska fördelningsnyckeln inte tar hänsyn till besöksantal utan endast respektive stadsdelsnämndsområdes invånarantal. Parklekarna ska vara mötesplatser med trygga vuxna förebilder. Under planperioden kommer samverkan ske med kulturnämnden i implementeringen av stadens parkleksstrategi för utveckling av verksamheten. I arbetet ska barnens tankar och åsikter efterfrågas och tas tillvara. Under planperioden kommer arbete med implementering av stadens strategi för fritids- och ungdomsgårdar pågå.

Arbetet fortsätter även med idrottsförvaltningens handlingsplan mot psykisk ohälsa samt att i

det sociala fältarbetet utgå från socialförvaltningens Stockholmsstandard för uppsökande arbete.

Öppen fritidsverksamhet som erbjuder trygga och demokratiska mötesplatser utgör en del i det förebyggande arbetet gentemot psykisk ohälsa. Kunskapen behöver öka angående skärmanvändning och sociala mediers negativa påverkan på den psykiska hälsan. Bevakning av området bör fortsätta och kompetensen stärkas hos personal i de öppna fritidsverksamheterna.

Under planperioden kommer arbetet fortsätta med att vidareutveckla arbetsformer inom nämndens öppna verksamheter för samverkan med föreningslivet i syfte att fler invånare ska känna till och ha möjlighet att engagera- och aktivera sig.

Kompetensförsörjning

Parklekarna kommer inom några år att ha en del pensionsavgångar. Det är svårt att rekrytera personal med rätt kompetens och verksamheten behöver ta avstamp i parkleksstrategin för att landa i vilken kompetens som behövs framåt.

Arbete på fritidsgård är ett genomgångsyрке med många kvällsarbetande timanställda. Det behövs kontinuerlig demokratifrämjande utbildning/kompetensutveckling för att kunna axla rollen som förebild och att arbeta utifrån stadens värderingar, vision och program. Rekrytering av lämplig personal till dessa tjänster är av största vikt.

Agenda 2030 och lika rättigheter för alla

Inom målgruppen för fält- och fritidsverksamheten märks en ökad fördomsfullhet och ideologisk polarisering, vilket bland annat resultat från ungdomsbarometern visar som är Sveriges största årligen återkommande ungdomsstudie. Den ökade fördomsfullheten och ideologiska polariseringen visar sig bland annat genom en ökad misstro för demokratiska värden, framförallt hos unga män. Det kan yttra sig i högerextrema åsikter, fundamentalistiska religiösa tankar men även misstro att demokratin gör för lite för att lösa problem, till exempel inom miljö- och klimatfrågor. Arbetsmetoder som värnar demokratiska värderingar behöver stärkas, både riktat mot besökare och medarbetare. Arbete med medborgarbudget i dessa verksamheter kan vara ett sätt att främja- och utbilda i demokrati.

Utdelning av föreningsstöd ska om möjligt breddas mot föreningar som arbetar med grupper i samhället som inte vanligtvis söker föreningsstöd. Fritidsverksamheterna vidareutvecklar samverkan för att erbjuda en konstruktiv fritid för underrepresenterade grupper. Förvaltningen ser att de idag identifierade sårbara grupperna diversifieras och på så sätt blir fler olika subgrupper med särskilda behov.

Tillsammans med Kungsholmens stadsdelsförvaltning drivs en öppen mötesplats för hbtqi+ ungdomar och unga med neuropsykiatriska diagnoser (NPF-diagnos). Mötesplatsen för hbtqi+-ungdomar används mest av flickor och icke-binära. Ett utvecklingsområde är att nå och locka killar inom målgruppen till mötesplatsen. Fritidsgårdarna däremot besöks mest av pojkar med flera riskfaktorer. Könsfördelningen behöver inte nödvändigtvis vara negativt då tjejer generellt i högre grad deltar i organiserade verksamheter, såsom idrottsaktiviteter och kulturskolan.

I syfte att möjliggöra för barn att möta olika kulturformer, får barn inom förskoleverksamheten ta del av kulturupplevelser som tillhandahålls av professionella kulturaktörer som tillhör det fria kulturlivet. Kulturupplevelserna köps in, subventioneras och kvalitetssäkras genom Kulanpremien.

Ungdomar kan ansöka om feriearbete som ger arbetslivserfarenhet. Särskilt prioriterade grupper är unga med funktionsvariation, ungdomar med sociala skäl, gymnasieungdomar som hoppat av skolan samt nyanlända ungdomar med behov av språkstöd. Förvaltningen ser ett behov av att staden utvecklar former för ett ökat samarbete med näringslivet kring att erbjuda feriearbete. Om fler ungdomar får stöd att hitta anställning inom näringslivet så kan stadsdelsförvaltningen erbjuda fler platser till de som är i behov av extra stöd.

Arbetet med att förebygga alkohol- och drogmissbruk, bidrar till Agenda 2030s mål 3.5. förebygg och behandla drogmissbruk. En naturlig del i arbetet är att implementera stadens nya ANDTS-program. Det drogförebyggande arbetet behöver synliggöras och lyftas tydligare i de delar i stadens budget som kopplar till trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete.

Prioriterade satsningar

- Med avstamp i stadens strategi för fritids- och ungdomsgårdar, arbeta med demokratifrämjande utbildningssatsningar för personal i den öppna fritidsverksamheten. Framtagande av evidensbaserade och effektiva arbetssätt kan med fördel göras i samverkan mellan andra stadsdelsförvaltningar och staden centralt.
- Utifrån parkleksstrategin arbeta för tillgängliga och attraktiva parklekar med pedagogisk verksamhet av hög kvalitet.

2.3 Äldreomsorg

Demografi och omvärldsfaktorer

Antalet invånare över 65 år inom Norra innerstadens stadsdelsområde kommer fortsätta öka. Befolkningsutvecklingen är tämligen säker, medan behoven och konsumtionen av äldreomsorg påverkas av flera faktorer som är mer osäkra. Forskningen idag ger inget entydigt besked om den ökade livslängden innebära fler friska eller fler omsorgstagande år.

Behovet av äldreomsorg är störst för personer över 80 år och det är också inom den åldersgruppen där den största ökningen finns i stadsdelsområdet. Norra innerstaden har också en högre medellivslängd än staden i övrigt. Mellan åren 2023 och 2027 beräknas behovet av äldreomsorg öka med 114 platser på vård- och omsorgboende och med hemtjänst för 411 personer i stadsdelsområdet. Omställningen till en god och nära vård och omsorg handlar om att möta denna befolkningsmässiga utmaning, så väl nationellt som regionalt och kommunalt.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltning kommer att möta dessa utmaningar tidigare än andra stadsdelsförvaltningar på grund av befolkningsstrukturen i stadsdelsområdet. Förvaltningen ser redan nu att ärenden som inkommer är mer komplexa och tar längre tid att utreda. Därför föreslår förvaltningen att fackförvaltningarna ges i uppdrag att se över riktlinjer för att förenkla handläggningen.

Komplexiteten i ärenden handlar om att de äldre i ökad utsträckning har psykisk ohälsa, missbruk och andra sociala problem i kombination med svårigheter att klara det dagliga livet på grund av sjukdom och ålderdom som äldreomsorgens insatser är inriktade mot. Stadens uppdelning i socialtjänst och äldreomsorg skapar organisatoriska mellanrum som stadsdelsförvaltningen idag löser för enskilda personer genom tydliga rutiner och samverkan. Omställningen till en god och nära vård och den nya socialtjänstlagen innebär ett perspektivskifte där den enskilda personen ska ses som en aktiv medskapare och insatser ges och samordnas utifrån personens fokus. Utifrån detta bör personens behov och inte ålder vara avgörande för hur och av vilken del av kommunen den äldre personen får stöd. Exempelvis behöver staden intensifiera arbetet med att ta fram anpassade boendeformer för äldre personer i hemlöshet, psykisk ohälsa och/eller missbruksproblematik när målgruppen inte uppfyller kraven för en plats på vård- och omsorgsboende. Förvaltningen ser även behov av dagverksamhet riktad till personer över 65 år med missbruksproblematik.

En förutsättning för att klara de demografiska utmaningarna är en förbättrad folkhälsa så att behovet av vård och omsorg minskar eller skjuts upp. Hemtjänstens insatser behöver därför innehålla ett förebyggande och hälsofrämjande uppdrag, när fler bor hemma längre.

För att minska den psykiska ohälsan behöver de öppna verksamheterna fortsatt arbeta för att nå personer som lever i ofrivillig ensamhet eller isolering. Nämndens pensionärsråd lyfter ett önskemål att detta blir en tydlig del i ett stärkt medborgarinflytande och en utvecklad medborgardialog.

Sjukhusvistelser för multisjuka äldre som i framtiden kommer att bo hemma längre går inte att undvika helt. Det nya normala kan bli att periodvis vistas på sjukhus eller få korttidsvård. Det ökar kraven på region och kommun att samverka för att ge god och nära vård och omsorg. Det kan också innebära ett ökat behov av platser för korttidsvård på längre sikt.

Med en ökande äldre befolkning kommer insatsen tryggt mottagande med dagens utformning att bli ännu mer resurskrävande. För att kunna ge samma kvalitet i insatsen på längre sikt bör insatsen hemtjänst utvecklas så att ett tryggt mottagande kan ges inom den ordinarie hemtjänsten och erbjudas dygnet runt veckans alla dagar.

Behovet av vård- och omsorgsboende kommer att öka och den planerade nybyggnationen bedöms inte vara tillräcklig. Ombyggnation av befintliga fastigheter, oavsett om de ägs av staden eller inte, kan vara ett alternativ. Renovering av särskilda boendeformer kräver god framförhållning och långsiktig planering. Om evakuering av de boende krävs bör det samplaneras med nybyggnation.

Kompetensförsörjning

Inom biståndsbedömningen är medelåldern låg och personalomsättningen hög, biståndshandläggare har blivit ett genomgångsyrke för socionomer. Med mer komplexa ärenden behövs erfarenhet och därför behöver arbetsgivaren satsa på att behålla seniora biståndshandläggare. Inom utförarverksamheterna i egen regi är personalomsättningen låg men medelåldern hög bland tillsvidareanställda, vilket innebär att stora pensionsavgångar är att vänta.

Efterfrågan på och konkurrensen om socionomer, undersköterskor, sjuksköterskor,

sjukgymnaster/fysioterapeuter och arbetsterapeuter kommer att öka och staden behöver vara en attraktiv arbetsgivare genom en god arbetsmiljö, hög grad av digitalisering och utvecklingsmöjligheter inom yrket och i staden. Inom digitalisering behöver satsningar göras på både beställar- och utförarsidan. För att öka takten kan staden införa digitala lösningar som är beprövade i andra kommuner.

Hemsjukvården ser ut att även de närmaste åren vara regionens ansvar. Det innebär att arbetsuppgifterna för undersköterskor inom hemtjänsten kommer att vara omsorg och service men inga vårduppgifter, vilket kan försvåra rekryteringen. Ett sätt att öka attraktiviteten är tillitsbaserad styrning inom hemtjänsten, som både kan innebära en omställning till en mer personcentrerad och nära vård och omsorg, och att arbetsmiljön blir bättre. I en forskningsstudie vid Handelshögskolan kommer hemtjänsten i fyra kommuner studeras för att se vilka effekter tillitsbaserad styrning har på hemtjänstpersonalens arbetsmiljö.

För att säkerställa att verksamheterna tar emot studenter och elever i den utsträckning som är nödvändig, och i enlighet med uppdragsbeskrivningar och avtal, bör detta ingå i stadens uppföljningsmodell.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

Den demografiska utvecklingen förutsätter radikalt förändrade arbetssätt, bättre samverkan samt innovativa och tekniska lösningar i alla äldreomsorgens verksamheter. Äldreomsorgens processer, tjänster och insatser behöver utvecklas för att möta en förändrad målgrupp.

Verksamheten behöver kunna följa upp och analysera sina resultat genom att ha tillgång till data från sina verksamhetssystem. Det är viktigt både för en evidensbaserad praktik och för utvecklingen av AI.

Staden bör fastställa en lägsta standard för välfärdsteknik på vård- och omsorgsboenden, dagverksamhet och hemtjänst i egen regi. I större utsträckning än tidigare behöver staden centralt ta ansvar för att införa och förvalta denna teknik för att säkerställa likställighet inom stadens egen regi.

Agenda 2030 och lika rättigheter för alla

I linje med Agenda 2030 mål 3 om god hälsa och välbefinnande satsar förvaltningen på det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Enligt mål 5 om jämställdhet, ska en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet eftersträvas. Anhörigstöd är en strategisk resurs i en tid då kvinnor har ett större ansvar när det gäller att vårda och stötta en närstående vilket kan leda till egen ohälsa. Förvaltningens arbete med att förebygga undernäring och bidrar till att uppfylla mål 2 om ingen hunger.

Verksamhetsområdet är av särskild betydelse för flera av de mål som omfattas av Agenda 2030-arbetet, nämligen mål 1 om ingen fattigdom, mål 2 om ingen hunger, mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 5 om jämställdhet, mål 10 om minskad ojämlikhet samt mål 12 om hållbar konsumtion och produktion.

För att nå målet om en äldrevänlig stad är det angeläget att systematiskt synliggöra och analysera vilka konsekvenser förslag och aktiviteter får för kvinnor respektive män. Generellt har undersökningar inom äldreomsorgen betydligt fler svar från kvinnor än män vilket kan

försvåra analysen.

Prioriterade satsningar

- Omställning till en god och nära vård och omsorg

Förvaltningen kommer att arbeta i enlighet med stadens handlingsplan och årliga aktivitetsplaner. En förutsättning för att klara omställningen är en ökad takt i digitaliseringen och utvecklad samverkan med regionen. Förvaltningen kommer att fortsätta analysen kring organisatoriska mellanrum för att säkra att organisationen är rustad för en större andel äldre i befolkningen med mer komplexa behov.

- Ny socialtjänstlag

Med den nya socialtjänstlagen ökar möjligheterna till förenklad handläggning och att ge insatser utan biståndsbedömning. Förvaltningen förbereder sig för den nya lagen genom att delta i stadens förändringsarbete.

- Förebyggande och hälsofrämjande arbete

Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet är centralt både i omställningen till en god och nära vård och i den nya socialtjänstlagen. För att möta dessa utmaningar och målgruppens högre förväntningar satsar förvaltningen särskilt på att professionalisera det förebyggande arbetet.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Demografi, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Personer födda med olika typer av funktionsnedsättning blir äldre än tidigare. Behovet av boenden med geriatrisk kompetens för personer med funktionsnedsättning kommer därför att öka. Förvaltningen ser en ökning av ärenden med barn som har en funktionsnedsättning. Fler beslut fattas avseende boende för barn och det sker även ökning av barn med problematisk skolfrånvaro. För att undvika att barnen och deras vårdnadshavare hamnar i kläm mellan skolans och socialtjänstens verksamheter och regelverk behövs ytterligare samverkan kring denna målgrupp både internt och externt.

Den nya socialtjänstlagen och omställningen till en god och nära vård och omsorg kommer att påverka arbetssätt och organisering.

Huvudmannaskapsutredningens slutbetänkande föreslår att Försäkringskassan får ett samlat huvudmannaskap för beslut och finansiering av insatsen personlig assistans. Om det genomförs innebär det stora förändringar där kommunerna fortsätter att utföra personlig assistans om den enskilde begär det. Om förslaget inte verkställs finns ett behov av att se över möjligheten till en centralisering inom Stockholm stad, som även skulle kunna innefatta avlösar- och ledsagarservice. De förändringar för personlig assistans som infördes 2023 innebär att stadens arbetssätt och styrdokument behöver ses över för att säkerställa likställighet. Hittills har det inneburit fler antal ärenden för barn medan det för vuxna inneburit fler timmar per existerande ärende. Arbetet med att bekämpa välfärdsbrott inom personlig assistans väcker behov av samverkan mellan stadsdelsförvaltningar,

socialförvaltningen, IVO och Försäkringskassan.

Sysstelsättning, fritid och behov av samverkan och samordning

Resursfördelningen till målgruppen behöver ses över för att möta den enskildes reella behov av stöd. Genom att titta på hur mycket personalstöd en person behöver i form av exempelvis teckentolkning eller vid utåtagerande beteende breddas bilden från att enbart se den tid personen behöver praktisk hjälp med sin omvårdnad eller förflyttning

Stadens nya direktiv gällande särskild redovisning gör att personer med omfattande behov inte längre uppfyller denna nivå, vilket förväntas leda till mer kostsamma externa placeringar. För en likställighet i staden finns också behov av att se över möjligheten för en mer samlad organisation inom staden för förhandlingar och uppföljning kring boenden utanför LOV-avtal.

Målgruppernas behov av insatser som stärker rätten till sysstelsättning, arbete och försörjning ser olika ut. Här behöver staden i samverkan med fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och andra aktörer hitta fler och nya sätt att arbeta med behoven hos personer som står mycket långt från arbetsmarknaden. Det handlar till exempel om daglig verksamhet för personer med komplex problematik och om att stötta elever i övergången mellan gymnasieskola och arbetsmarknad. Eleverna i denna målgrupp behöver få kännedom om stadsdelsförvaltningens insatser och för barn som inte är aktuella inom socialtjänsten är skolan en lämplig arena för socialtjänsten att möta målgruppen och informera om det utbud som finns. En komplettering av samverkansöverenskommelsen mellan skola och socialtjänst och explicit inkludera barn med funktionsnedsättning kan vara ett sätt att komma framåt i detta arbete.

Ytterligare ett område som behöver utvecklas är målgruppens rättighet och möjlighet att kunna delta i kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter på lika villkor. Nämndens råd för funktionshinderfrågor lyfter behovet av sådan verksamhet som riktar sig till personer med funktionsnedsättning över 25 år som bor i eget boende och som inte har en LSS-insats. Det saknas dock ett uppdrag om riktade aktiviteter/riktad verksamhet för den målgrupp som rådet uppmärksammat. Vidare arbete med att undersöka efterfrågan skulle med fördel kunna mötas i samverkan mellan flera stadsdelsnämnder.

Tillgång till ett varierat utbud av boenden

Stadsdelsförvaltningen ser en ökande utmaning i att verkställa placeringar både för barn och vuxna inom stadens valfrihetssystem. Det skapar oro hos klienter och anhöriga, svårigheter att placera geografiskt närmare hemort, höga kostnader och ökad arbetsbelastning hos handläggare. Det skapar också risk för att kompensande insatser behöver sättas in under lång tid i avvaktan på boende. En fortsatt viktig fråga är därför att tillhandahålla ett varierat utbud av bostäder. Det är främst ett fortsatt stort behov av LSS-boenden med psykiatrikompetens och av friliggande gruppboendestäder med integrerad daglig verksamhet för personer med utåtagerande beteende i kombination med andra funktionsnedsättningar. Sistnämnda boendeform är på grund av innerstadens täta bebyggelse en utmaning att tillgodose och planerad produktion möter inte behoven. Staden behöver därför prioritera byggnation av de boendeformer som är svårast att verkställa idag. Planering av boenden behöver ske i samverkan med stadsdelsförvaltningarna och andra lokala perspektiv som idag kommer för sent in i processen. Förvaltningen vill även lyfta att flera fastigheter kommer att

behöva evakueras för större renoveringar och underhåll i anslutning till planperioden. Under planperioden kommer ett arbete behöva ske kring att hitta evakueringslösningar.

Kompetensförsörjning

De effekter den nya socialtjänstlagen och god och nära vård och omsorg ska åstadkomma innebär att alla inblandade parter behöver se över vilka kompetenser som behövs och hur de behöver organiseras och samarbeta. Den kan också innebära behov av kompetensutveckling. Det kräver ett arbete på stadsövergripande nivå i samarbete med stadens förvaltningar.

Det finns behov av en breddad kompetens inom såväl beställar- och utförarenheterna kring samsjuklighet och åldrande.

Nya regler om dygnsvila skapar utmaning i schemaläggning och ökade kostnader. Möjligheten till en stadsgemensam bemanningspool bör ses över för att undersöka om detta kan vara mer resurseffektivt än att varje stadsdelsförvaltning tar lokala initiativ för att täcka personalbehovet på gruppboende och serviceboende.

Det är en fortsatt utmaning att rekrytera socialsekreterare och stödpedagoger.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

Ökad digitalisering skapar både möjligheter och utmaningar i att kunna leva ett självständigt liv. För att stadsdelsförvaltningen ska kunna vara en del i detta behövs ökad tillgång till digital teknik och kompetens på plats nära den enskilde. Arbetet med digitalisering behöver ske både på en stadsövergripande nivå för att åstadkomma likställighet och effektivitet och på lokal nivå utifrån den enskildes behov. En grundförutsättning är här att tillgången till it-nätverk i alla gemensamhetslokaler på boendena säkras.

Förvaltningen bevakar de eventuella möjligheter som 2025 års Lag om tillgänglighet produkter och tjänster kan innebära för att främja personers jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet.

Agenda 2030 och lika rättigheter för alla

Det finns ett behov av att det görs jämställdhetsanalyser för målgruppen på stadsövergripande nivå för att öka tillförlitlighet och kvalitet. Den statistik som varje förvaltning tar fram för sig utgör ett för litet underlag för att kunna dra tillförlitliga slutsatser. Samma problematik och utmaning berör flera verksamheter som kommer i kontakt med målgruppen, bland annat förskolan.

Prioriterade satsningar

- Omställning till god och nära vård och omsorg och ny socialtjänstlag genom bland annat utbildningsinsatser och ökad samverkan gällande personer med samsjuklighet.
- Förebygga organisatoriska mellanrum genom att exempelvis undersöka efterfrågan på insatser för en meningsfull fritid som riktar sig till personer med funktionsnedsättning över 25 år som bor i eget boende och som inte har en LSS-insats.
- Undersöka behoven av att stärka målgruppernas rätt till sysselsättning, arbete och försörjning.
- Se över boendefrågan och tillgången på bostäder för barn, vuxna och seniorer med

funktionsnedsättning. Detta behov finns i flera stadsdelsområden och dialog är inledd med staden centralt.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Demografi, omvärldsfaktorer och målgruppernas behov

Omställningen till en god och nära vård och omsorg samt den nya socialtjänstlagen ska i det längre perspektivet åstadkomma en mer resurseffektiv välfärd men kan också innebära en period av ökade kostnader. Omställningarna behöver samordnas inom staden för att säkerställa likställighet och effektivitet. Stadsdelsförvaltningen ser att flera utmaningar från tidigare år kvarstår samtidigt som nya tillkommer. En sådan är nya arbetssätt för att personer ska kunna lämna en kriminell livsstil och anhöriga till kriminella som är i behov av skydd från hot och våld.

Barn och unga

Antal inkomna anmälningar gällande oro för barn och unga fortsätter att öka. Det gäller främst anmälningar om oro för psykisk ohälsa både hos barn, ungdomar och vuxna samt anmälningar gällande oro för missbruk inom familjen. Det finns ett ökat behov hos barn och unga, både gällande förebyggande och mer omfattande insatser.

En växande grupp inom socialtjänsten är yngre barn som har en problematisk frånvaro och en icke fungerande skolgång. Även förskolan ser en ökning av problematisk frånvaro. Det finns behov av att stärka samverkan med både förskola och skola för att se över samverkansstrukturer, tydliggöra ansvarsområden samt se över vilka arbetssätt och insatser som hjälper barnet. För yngre barn behöver stödinsatser kunna erbjudas till både barn och vårdnadshavare. Det finns även ett behov av att utveckla samordning med exempelvis öppenvårdens familjebehandlare, förskola, skola samt barn- och ungdomspsykiatri i linje med god och nära vård. Föräldrastöd är en viktig del i socialtjänstens förebyggande uppdrag och arbetet med att möta den ökade efterfrågan av föräldrastödsprogram fortsätter.

Föräldrar erbjuds även råd- och stödsamtal utan biståndsbeslut via familjebehandlare. Genom familjecentralen ökar förutsättningarna för att nå fler föräldrar med barn 0-5 år och erbjuda kompletterande stödformer till dem som behöver.

Bland ungdomar boende i stadsdelsområdet märks ett förhållandevis stort missbruk av alkohol och droger. Alkohol och droger finns lättillgängligt och i kombination med en ofta liberal hållning från föräldrar blir konsekvensen att ett riskbruk kan pågå länge utan att det upptäcks. Det finns ett behov av att utöka det brottsförebyggande arbetet med ANDTS-frågor och implementeringen av det nya ANDTS-programmet är en naturlig del av detta arbete. Förvaltningen ser även ett behov av att tidigt informera vårdnadshavare om den negativa påverkan som föräldrars bruk av alkohol och narkotika har på barnen.

Förvaltningen ser en ökning av komplexa ärenden, exempelvis utagerande barn och unga som även har diagnoser, missbruksproblematik, befinner sig i kriminalitet och att det förekommer våld i familjen. Komplexiteten kräver bättre samverkan både internt och externt. Besparingar hos Region Stockholm, i detta fall inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och habilitering och hälsa (Habiliteringen), skapar oro inom socialtjänsten då familjer med behov av stöd kan

få lång väntetid. Det minskade stödet från regionen påverkar även förskolan och i förlängningen barnens framtid och utveckling. Ett fungerande stöd för barn och deras föräldrar är viktigt och i linje med omställningen till en god och nära vård. Förvaltningen behöver tillvarata den kompetens som finns och även se över hur förvaltningen möter upp och kompetensutvecklar berörda medarbetare i linje med Socialstyrelsens rekommendationer i det framtagna kunskapsstödet (2021) om insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott för barn 6-17 år. Flera av de föreslagna insatserna erbjuds inte alls i staden idag, eller endast hos någon enstaka förvaltning eller hos Framtid Stockholm, och en kompetensutveckling- och implementeringsplan för att kunna erbjuda de rekommenderade insatserna i större skala kan med fördel samordnas över staden. Exempel på föreslagna insatser är Brief Strategic Family Therapy (BSFT) Multisystemisk terapi (MST) och Treatment Foster Care Oregon (TFCO).

Till följd av tyngre och mer komplexa ärenden krävs att fler barn och ungdomar placeras utanför hemmet. Det finns få SiS-platser och det är svårt att hitta rätt placering för de med stora behov. Verksamheten ser en ökad kostnad för placeringar och det finns ett behov av ett centralt administrativt stöd- en placeringsservice- för att leta lämpliga och kostnadseffektiva placeringar. Förvaltningen ser, i enighet med stadens avdelningschefer, också ett behov av att utveckla ett mer strukturerat mottagande när ungdomar kommer hem efter en SiS-placering. Det behövs stöd och sysselsättning för att de inte ska återfalla i destruktiva mönster.

Omställningen till nya socialtjänstlagen kommer innebära stora omställningar för verksamheterna och det är svårt att uppskatta vilka kostnadsökningar i form av personalresurser det kommer att resultera i. Omställning från myndighetsutövning till en ökad andel förebyggande verksamhet och dess effekter för invånarna samt samhällsekonomiska besparingar är svåra att mäta. Staden behöver se över resursfördelningssystemet då inga medel i dagsläget riktar sig till förebyggande arbete.

Under 2024 väntas nya regler träda i kraft gällande medföljande barn till föräldrar som placeras i skyddat boende. De nya reglerna kommer kräva nya rutiner, arbetssätt och även kompetensutveckling.

Vuxna med missbruksproblematik

Förslagen i samsjuklighetsutredningen kommer, om de genomförs som aviserat 1 januari 2026, innebära förändringar. Socialtjänstens huvudsakliga ansvar föreslås omfatta uppsökande verksamhet, förebyggande arbete, sociala stödinsatser och stöd till anhöriga. Regionens hälso- och sjukvård kommer att överta all behandling och tvångsvård för skadligt bruk och beroende. För stadsdelsnämnderna innebär detta ett ökat behov av att stärka och utveckla insatser såsom bostad först och övriga boendialternativ, sysselsättning och boendestöd för personer med beroende. Kommun och region blir i utredningens förslag skyldiga att driva en samordnad vård- och stödverksamhet vilket ställer krav på samverkan.

Över tid har antalet ansökningar om stöd gällande missbruksproblematik minskat samtidigt som komplexiteten i hjälpbehoven ökat. Det handlar främst om den växande gruppen personer med samsjuklighet och för att kunna erbjuda adekvat stöd krävs ofta samtidiga insatser från socialtjänsten samt hälso- och sjukvården. Gruppen personer över 65 år med somatiska sjukdomar och missbruksproblematik växer, vilket ställer krav på god samverkan mellan

äldreomsorg och socialtjänst. Kompetens i hur man bäst möter målgruppens behov kommer att behöva stärkas både inom socialtjänst och äldreomsorg. Behov av boenden med anpassad kompetens och fysiskt anpassad miljö för personer över 65 år uppstår också.

En växande målgrupp är yngre personer som tidigt fastnat i ett blandmissbruk. Detta ställer krav på ökad samverkan mellan olika aktörer för ett förebyggande arbete där personer som ligger i riskzon uppmärksammas. Spelberoende i spel om pengar ökar i flera målgrupper, vilka ofta fångas upp hos budget- och skuldrådgivningen.

Behovet av boendestöd ökar. Det finns också behov av ett bredare utbud av boenden inom Stockholms stad. Hela behandlingstiden behöver kunna ske inom samma geografiska område som personen sedan ska vistas i för att kunna få ett stöd i att hantera närhet till umgänge kopplad till tidigare beroendeproblematik utan att återgå i missbruk. För kvinnor med missbruksproblematik råder brist på boende av lågtröskelkaraktär med möjlighet till längre insatsperiod som ett alternativ till drogfria boenden och behandlingshem.

Socialpsykiatri

Staden erbjuder en rad välfungerande verksamheter som ska bidra till självförsörjande och ökad självständighet för målgruppen. Förvaltningen ser dock en utmaning i att de inte alltid leder till anställning. En förklaring är arbetsgivarnas prioritering, en annan att en stor del av de som beviljas sysselsättning inte förväntas återgå i förvärvsarbete. Möjligheten för förvaltningarna att själva tillgodose behovet i egen regi förutsätter att ett tydligt uppdrag med tillhörande budget då det inte går att åstadkomma inom ramen för ordinarie budget och tillgängliga lokaler.

En ökad samsjuklighet där personer med psykisk funktionsnedsättning även har en missbruksproblematik skapar ett behov av en större bredd av boendalternativ för att kunna möta den enskildes behov inklusive för personer över 65 år inom denna målgrupp.

Behov av stöd till målgruppen omfattar en utökad tillgång av gruppboendestäder i enlighet med socialtjänstlagen och stödboende för målgruppen. Förvaltningen ser också ett ökat tryck på nämndens öppna träffpunkter som en konsekvens av att andra stadsdelsförvaltningar lägger ner sina.

En ökad ekonomisk utsatthet och en allt mer orolig omvärld är faktorer som leder till sämre psykisk hälsa i målgruppen, där ökad risk för hemlöshet och suicid behöver lyftas. Det ställer ännu högre krav på fungerande samverkan och lägre trösklar för de allra mest utsatta.

Efterfrågan på stöd från personligt ombud har fortsatt öka under flera år. Målgruppen, vuxna med psykisk funktionsnedsättning, har ökade svårigheter att navigera i samhällets system på grund av digitalisering, långa telefonköer, korta telefontider och brist på personalkontinuitet i socialtjänsten, vårdinstanser, myndigheter samt andra samhällsaktörer. Efterfrågan ökar också från personer som inte ingår i den ordinarie målgruppen men som står utan någon annan självklar instans att vända sig till. Det är bland annat personer som erbjuds boendestöd där insatsens utformning inte motsvarar behoven, anhöriga som behöver vägledning i att få avlastning och där bristen på gode män ger behov av stöd under väntetiden. Förvaltningen ser behov av att resursfördelningen för boendestöd ses över då nuvarande system inte tar hänsyn till övrigt arbete med den enskilde utanför besök, vilket medför att det faktiska behovet av

bemanning är större. Socialstyrelsen presenterade 2023 en kartläggning av nuvarande system och finansiering som visar på ojämlikt stöd på grund av bristande strukturer och modell för finansiering. I dagsläget är det osäkert hur utredningen tas vidare.

Nyanlända

Antalet nyanlända som bor i genomgångsbostäder inom stadsdelsområdet är lågt. I nuläget finns fyra hushåll, varav tre barnfamiljer och ett singelhushåll. Under 2024 förväntas antalet nyanlända hushåll öka då inflyttning i 24 lägenheter i tillfälliga modulbostäder i Ekhagen sker.

Samhällsvägledning för nyanlända som tidigare bedrivits i projektform är sedan 2023 implementerat i ordinarie organisation. Även fler grupper efterfrågar samhällsvägledning, bland annat unga, utrikesfödda och personer som söker efter ett eget boende. Stadsdelsförvaltningen kommer att ta med dessa erfarenheter i utredningen om etablering av ett medborgarkontor.

Behoven hos nyanlända skiljer sig åt. Särskilt bland vissa kvotflyktingar finns ibland ett mer långvarigt behov av stöd för att få en fungerande vardag, särskilt för personer som varken läser eller skriver. För att de ska få rätt stöd behöver stadens riktlinjer klargöra vem som ska utreda behoven och vilka insatser de kan erbjudas. Risken är annars att målgruppen faller mellan stolarna. Ett exempel på insats skulle kunna vara boendestöd, efter att det totala stödbehovet och förutsättningarna vägt samman.

Hemlöshet och vräkningsförebyggande arbete

Förvaltningen ser en risk att antalet hemlösa över 65 år kan komma att öka under kommande år med tanke på rådande lågkonjunktur och inflation. För att erbjuda stöd behöver det vräkningsförebyggande arbetet utvecklas ytterligare genom tidiga insatser och tätare samverkan mellan olika funktioner inom förvaltningens verksamheter. Ett viktigt förebyggande arbete sker genom budget- och skuldrådgivningen. För målgruppen kvinnor som lever i hemlöshet saknas insatser i tillräcklig utsträckning och här ser förvaltningen ett behov av att staden utvecklar liknande boende som idag finns för män som lever i hemlöshet.

Budget- och skuldrådgivning

Unga vuxna som skuldsätter sig genom exempelvis konsumtionslån är en fortsatt växande grupp och det finns ett behov av att nå ut till fler med information om möjligheten till ekonomisk rådgivning för att förebygga skuldsättning. Minskade ekonomiska marginaler och en ökad skuldsättning har gjort att fler högt skuldsatta bostadsrättsägare söker budget- och skuldrådgivarnas stöd. Bristen på alternativa bostäder med lägre kostnader riskerar att skapa en inlåsningsseffekt.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Fler våldsutsatta söker stöd hos socialtjänsten vilket innebär att väntan på samtalsstöd är lång. För att möta det ökade behovet behöver staden stärka relationsvåldscentrums möjligheter att erbjuda stöd. Nya regler gällande placering av barn i skyddat boende kräver ökad samverkan mellan myndighetsutövning för barn och unga samt vuxna.

En utmaning för socialtjänsten är att nå den som utsätter närstående för våld. För att effektivt

bidra till våldets upphörande behöver arbetet med att motivera våldsutövare att söka stöd utvecklas. En del i detta är att utveckla det interna samarbetet mellan förvaltningens familjeenhet, förskolans verksamheter, relationsvårdsteamerna och med innerstadens relationsvårdscentrum då många våldsutövare är föräldrar och kan motiveras genom sin vilja att vara en bra förälder. Samverkan behöver också ske med äldreomsorg och skola. I det förebyggande arbetet bör våld i unga relationer uppmärksammas och arbetsformer för detta ses över. Genom olika former av samverkan med polis kan socialtjänstens möjligheter att uppmärksamma och erbjuda stöd till våldsutövare också öka. Staden tar nu ett samlat grepp kring detta genom arbete enligt Islandsmodellen och samverkan med polisen. För att fortsätta säkerställa likställighet i staden bör därför arbetet också följas upp stadsgemensamt.

Kompetensförsörjning

För att åstadkomma de effekter den nya socialtjänstlagen, god och nära vård och omsorg samt samsjuklighetsutredningen avser behöver förvaltningen se över vilka kompetenser som behövs och hur de behöver organiseras och samarbeta. Omställningen medför exempelvis nya och utökade arbetsuppgifter för medarbetare som arbetar med förebyggande och öppna insatser. Personalen behöver känna trygghet och behovet av kompetensutveckling behöver ses över bland annat för de som arbetar med icke biståndsbedömda insatser/tidigt stöd. Ytterligare en utmaning kommer vara att det krävs utökade öppettider och ett ökat tillgänglighetsförande av socialtjänstens insatser på fler arenor än idag. Det kommer krävas att vissa delar av den befintliga verksamheten skalas ner för att möta detta behov. Även arbetsledning för medarbetare som arbetar utanför kontorstid kommer behöva hanteras.

Det är en utmaning att rekrytera inom myndighetsviden barn- och unga. Detta i kombination med en ökad rörlighet hos medarbetare skapar utmaningar i bemanningen. Att attrahera medarbetare genom en konkurrenskraftig lönenivå är en utmaning redan idag, och förvaltningen bedömer att den kommer att kvarstå då lönenivån redan har höjts och prisökningarna inom andra delar av verksamheten åter upp eventuella marginaler. För att rekrytera och behålla medarbetare behöver möjligheten till trainee- och praktikplatser mellan förvaltningen och lärosäten utvecklas. För att vara en attraktiv arbetsgivare behöver förvaltningen också erbjuda systemstöd som bidrar till att minska tiden som läggs på administration och skapar förutsättningar för en snabbare och mer tillgänglig socialtjänst för invånare. Det skulle frigöra tid för direkt arbete med barn, ungdomar och vuxna.

Det finns även ökat behov av boendestödare med missbrukskompetens.

Nya Lagen om anställningsskydd (LAS) och arbetstidsregler skapar behov av nya strategier kring bemanning och schemaläggning.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

För att leverera de effekter den nya socialtjänstlagen och god och nära vård och omsorg ska åstadkomma ser förvaltningen ett behov av att öka takten kring digitalisering som redskap för en tillgänglig socialtjänst och den enskildes delaktighet.

För att kunna göra det behöver förvaltningen rusta för att möjliggöra digitalisering och framtidens teknik inklusive AI. Här ser förvaltningen ett behov av ökad samverkan inom staden.

Erfarenheten visar att digitalisering bidrar till att göra socialtjänsten mer tillgänglig för vissa grupper och skapar utmaningar för andra. Det är framförallt personer i hemlöshet, äldre personer och personer med funktionsvariation som har varierande förmåga att ta till sig digitala kommunikationskanaler. I linje med omställningen till en god och nära vård och omsorg behöver förvaltningen därför arbeta med digitalisering parallellt med andra, för den enskilde, förenklade arbetssätt.

Agenda 2030 och lika rättigheter för alla

Arbetet med att analysera bakgrundsorsakerna till omotiverade skillnader mellan män och kvinnor behöver fortsatt utvecklas, här ser förvaltningen gärna en samverkan på stadsövergripande nivå. Skillnader i jämställdhet avseende ansökta och beviljade insatser skulle grundas på ett mer omfattande underlag om statistik även samlades in centralt.

Prioriterade satsningar

- Samverkan mellan förvaltningens verksamheter, skola och relationsvårdscentrum för att nå utövare och barn som upplevt våld.
- Utveckla arbetet med att motivera till att ta emot insatser genom att bland annat implementera Island-modellen och samverkan med polisen.

Omställning till en god och nära vård- och omsorg samt den nya socialtjänstlagen genom att;

- Planera insatser som stärker möjligheten till sysselsättning för personer långt från arbetsmarknaden på grund av samsjuklighet.
- Fortsätta stärka det vräkningsförebyggande arbetet gällande personer över 65 år genom samverkan mellan socialtjänst och äldreomsorg.
- Fortsatt ökad samverkan med äldreomsorgen om personer över 65 år med somatiska sjukdomar och missbruksproblematik.
- Förbättra samverkan med vårdgivare och andra myndigheter för att invånare inte ska hamna i de organisatoriska mellanrummen och för att undvika att personer inte får adekvat utredning/diagnos, vård/ behandling, insats/stöd. Särskilt fokus på unga personer och de som har minderåriga barn samt personer med komplex problematik/dubbeldiagnoser.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Demografi och omvärldsfaktorer

Norra innerstadens parker och grönområden utgör ett stort värde för invånare och besökare i ett växande Stockholm. Fler parkbesökare och efterfrågan på fler funktioner ställer höga krav på skötsel och förnyelse av parkerna så att de blir långsiktigt hållbara samtidigt som deras karaktärer samt natur- och kulturvärden värnas. Det gällande fördelningssystemet för drift och investering ger inte det nödvändiga tillskott av medel som behövs för att kunna sköta nya parkmiljöer och reinvestera i de befintliga.

Många förskolor och skolor använder parkerna för sin utomhusverksamhet. Antalet förskolor och skolor som saknar, eller har begränsad tillgång till, egna gårdar är många vilket leder till ökat slitage i kringliggande parker. Den ökande andelen gymnasieskolor i innerstaden leder

också till ytterligare besöksstryck, genom exempelvis utomhusidrott. Vid planering och tillståndsgivning för nya förskolor och skolor måste en analys av konsekvenser för närliggande miljöer göras och egna ytor för verksamheten planeras in. Många arrangörer och näringsidkare vill nyttja parkmark för försäljning, servering och olika typer av evenemang. Hantering av remisser, kontroller och uppföljning kräver mycket tid. Förvaltningen ser att den ökande mängden upplåtelse och evenemang leder till att ytorna slits hårt och riskerar att privatisera nyttjandet av delar av parkerna.

Samhällsplanering

När stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret planerar nya parker i stadsutvecklingsområdena, är det angeläget att de för en dialog med stadsdelsförvaltningen i ett så tidigt skede som möjligt. Eftersom stadsdelsförvaltningen tar över driften för dessa nya parker behöver det säkerställas att parkytorna motsvarar stadsdelsområdets behov samt är möjliga att sköta både praktiskt och ekonomiskt, för att undvika höga drift- och reinvesteringskostnader. En förutsättning för att kunna sköta de nya parkerna är att garantiskötseln följs upp och att parkytorna är väl etablerade vid övertagande, liksom att parkdatabasen uppdateras korrekt och att relationshandlingar överlämnas. Det finns behov av ett förbättringsarbete avseende planering och överlämning av projekt från exploateringskontoret till stadsdelsförvaltningen.

Förvaltningen deltar i planeringen för nya och attraktiva bostäder och bra samhällsservice. Verksamhetsbehoven av förskola och specialbostäder behöver komma med tidigt i processen och planeringen i sig behöver vara anpassad till stadsdelsnämndernas förutsättningar såväl ekonomiskt som ur ett verksamhetsperspektiv. Detta kräver en god samverkan med äldreförvaltningen och socialförvaltningen som har beställansvar för exempelvis vård- och omsorgboenden samt gruppboenden som i nästa skede ska drivas av stadsdelsförvaltningen.

Parkytornas storlek och mångfunktionalitet har betydelse för ett jämställt nyttjande. Forskning har visat att flickor tenderar att bli mer stillastående än pojkar när friytetillgången är liten. Förvaltningen ser att parktillgången generellt sett minskar och att allt fler funktioner tvingas in på mindre ytor, vilket innebär att förutsättningarna för ett jämställt nyttjande försämras. I planeringen av nya stadsutvecklingsområden efterfrågar förvaltningen att behoven av park- och friytetillgång prioriteras högre.

Då anspråken på parkmiljöerna stadigt ökar ser förvaltningen ett behov av att aktivt befästa och säkra viktiga parkmiljöer genom att se över gamla detaljplaner och justera så att ytor som i realiteten nyttjas som park även planläggs som detta. Förvaltningen efterfrågar en möjlighet för stadsbyggnadskontoret att kunna arbeta med justering av befintliga detaljplaner så att de fungerar ändamålsenligt.

Sammanhållen grönstruktur och stärkta ekosystemtjänster

Ett systematiskt och övergripande arbete med att synliggöra och förstärka ekosystemtjänsterna i parker och grönområden behövs genom en stärkt områdesplanering. En möjlighet för att stärka de gröna sambanden i innerstaden är att utveckla de gröna gaturummen. Ett långsiktigt löpande reinvesteringsprogram efterlyses för gatugröna miljöer med en årlig budget som är i paritet med det behov av upprustning som föreligger. Dessa

miljöer är viktiga utifrån såväl ett trygghets-, vardagslivs-, klimat- och dagvattenperspektiv.

I en stad som expanderar är ekologisk kompensation ett viktigt verktyg för att kunna värna och bibehålla de ekologiska funktioner som finns i grönstrukturen. Kompensationen ska vara i paritet till de värden som går förlorade i och med exploateringen. Stadens arbete med ekologisk kompensation bedrivs idag huvudsakligen inom ramen för enskilda exploateringsprojekt. Det saknas ett sammanhållet arbete med ekologisk kompensation på strategisk nivå där ny metodik kombinerat med innovativa finansieringsmodeller för kompensation tas tillvara och utvecklas. En tydligare beslutsgång efterfrågas med möjlighet att delta i framtagandet av kompensationsåtgärder.

Det stadsövergripande trädmålet, som bland annat innebär att ett nedtaget träd ska ersättas med två i anlagda parker, ska följas av samtliga berörda förvaltningar i staden. Det föreslagna trädmålet är inte främmande för verksamheten, ambitionen är att om möjligt alltid ersätta träd som tas ned, både med tanke på klimat och biologisk mångfald men även av kulturhistoriska och estetiska skäl. I det framtagna trädmålet saknas en beskrivning av vad som definieras som träd och vad som avses med ”anlagd park”, vilket öppnar upp för tolkningar och missförstånd. Beroende på hur man ska tolka begreppet ”träd” och ”anlagd park” så kan trädmålet också innebära stora merkostnader, vilket förvaltningen ser som en utmaning kommande år.

Klimatanpassning och dagvattenhantering

Ett förändrat klimat kommer bland annat innebära en ökad och alltmer intensiv nederbörd, med större behov av utjämning och fördröjning av vattenflöden där vattnet tas om hand lokalt. Högre krav på lokalt omhändertagande av dagvatten vid ombyggnationer och exploatering innebär också att parkmark kan behöva tas i anspråk för rening och fördröjning. Detta ställer krav på samarbeten, nya avtal och diskussion kring fördelning av medel mellan fackförvaltningarna, stadsdelsförvaltningarna och ledningsägare.

Utfasning fossila bränslen stadsmiljöverksamheten

I syfte att bidra till minskade utsläpp av växthusgaser ställer förvaltningen de stadgemensamma miljökraven i avtal med parkdrift- och anläggningsentreprenaden. Dessa innehåller bland annat krav på drivmedel till fordon och arbetsmaskiner. Förvaltningen ser ett behov av kompetensstöd kring dessa frågor vid upphandling samt tydligare delmål för att stadens målsättning om en fossilbränslefri stadsmiljöverksamhet ska kunna uppnås.

För att verksamheten ska kunna minska sina transporter är tillgången till kommunaltekniska ytor viktigt. Tillgången på sådana ytor är en förutsättning för att förvaltningen även ska kunna fortsätta förbättra sitt arbete med återbruk och lagring av material som använts vid investeringar och skötsel av parker och grönområden. Förvaltningen upplever det svårt att få gehör för detta behov i samband med stadsutveckling och efterfrågar en stadsövergripande diskussion om hur tillgången på denna typ av ytor ska säkras.

Kompetensförsörjning

Stadens nya handlingsprogram för biologisk mångfald ska implementeras genom att lokala åtgärdsförslag som tagits fram tillsammans med miljöförvaltningen. Förvaltningen har idag god kunskap inom området men kommer under de kommande åren göra ytterligare kompetenstärkande insatser. Dagvatten och skyfallshantering i parkerna är också en fråga som

ökar i betydelse, och kompetensen inom området behöver uppdateras i takt med att allt fler anläggningar tas i drift och utvärdering av resultat blir möjligt.

Det finns behov av att kunna nyttja fackförvaltningarnas resurser avseende projektledning, byggledning och upphandling då stadsdelsförvaltningarnas resurser för att driva stora komplicerade markbyggnadsprojekt är begränsade. Dialog efterfrågas även kring nivåer för interndebitering då exempelvis trafikkontoret hjälper till att projektleda eller på andra sätt bistå i stadsdelsförvaltningarnas projekt.

Prioriterade satsningar

- Samverka med andra förvaltningar i park- och stadsmiljöfrågor för att stärka grönstrukturen.
- Arbeta för förbättrad tillgänglighet och ökad trygghet i parkerna för ett jämlikt och jämställt liv.
- Synliggöra och arbeta systematiskt med att förstärka ekosystemtjänsterna i parker och grönområden.
- Tillvarata och öka parkernas kapacitet att ta hand om skyfall och reglera temperaturen vid värmeböljor.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Demografi och omvärldsfaktorer

Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd inom stadsdelsområdet är lågt i förhållande till befolkningsunderlaget. De vanligaste målgrupperna som idag beviljas ekonomiskt bistånd är personer som är arbetslösa, sjukskrivna eller är beviljade bistånd av sociala/medicinska skäl. Norra innerstadens stadsdelsförvaltning har jämförelsevis få yngre personer med ekonomiskt bistånd. En ökad skuldsättning bland yngre kan dock på sikt innebära fler ansökningar om ekonomiskt bistånd i gruppen.

Arbetslösheten beräknas öka under 2024 för att sedan, enligt Sveriges Kommuner och Regioners cirkulär 24:15, återhämta sig först under år 2026. Detta i kombination med en fördjupad lågkonjunktur och stigande hyres- och elkostnader gör att fler ärenden kan inkomma. Ett eventuellt införande av marknadshyror skulle ytterligare öka på ekonomiska sårbarheten hos flera målgrupper. Det vräkningsförebyggande arbetet kommer att bli än mer viktigt där fördjupad intern samverkan med förvaltningens äldreomsorg behövs.

Brott kopplade till gängkriminalitet har ökat och därmed behovet av avhopparverksamhet. En ny målgrupp som också ser ut att öka framöver är personer i behov av skydd från anhörigs kriminalitet, vilket även kan innebära att anhöriga behöver stöd att lösa akuta boendesituationer.

Arbetsökande med svag konkurrensförmåga har fått det allt svårare att etablera sig på arbetsmarknaden och gruppen med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd förutspås fortsätta utgöra en hög andel av de som söker ekonomiskt bistånd. För att stärka möjligheten för etablering på arbetsmarknaden krävs utbildningsinsatser och subventionerade anställningar.

Sammantaget innebär ovanstående att kostnaderna för ekonomiskt bistånd riskerar att öka.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

Inom området för ekonomiskt bistånd finns flera goda exempel från andra kommuner där digitalisering har medfört förenklade ansökningsförfarande för den enskilde personen samt förbättrade och mer effektiva arbetssätt för medarbetare. Förvaltningen behöver, med stöd av staden, undersöka möjligheter till AI genererat stöd och andra tekniska lösningar.

Agenda 2030 och lika rättigheter för alla

För barnfamiljer aktuella för ekonomiskt bistånd eller som saknar stadigvarande boende samordnas stödet och insatser beviljas utifrån ett barnrättsperspektiv. Samverkan med SHIS kommer att behöva effektiviseras för att barnfamiljer ska kunna erhålla stadigvarande boendialternativ och minska behovet av boende i akut logi. Den största andelen mottagare av ekonomiskt bistånd (152 av 276 hushåll) inom stadsdelsområdet är män utan barn, och därför behöver förvaltningen finna riktade insatser mot denna målgrupp, till exempel arbetsmarknadsinsatser.

Prioriterade satsningar

- Utforska hur AI kan vara en del i första kontakten med ekonomiskt bistånd.
- Fortsätta utveckla samverkan med Jobbtorg, Arbetsmarknadsförvaltningen och Arbetsförmedlingen kring personer med långvarigt ekonomiskt bistånd.
- Fortsätta utveckla invånarnära arbete med hög tillgänglighet i nära samverkan med övriga inom förvaltningens socialtjänstavdelning.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Demografi och omvärldsfaktorer

Både antalet kort- och långtidsarbetslösa inskrivna på Arbetsförmedlingen har ökat och förutspås fortsätta öka. Behovet av arbetsmarknadsinsatser, som offentligt skyddade anställningar (OSA) förväntas därför öka. Idag är målgruppens behov större än vad tilldelad budget medger i antal platser. Då kostnaderna ökar för att tillhandahålla anställningar finns risk för färre antal anställningar, därtill kommer arbetsförberedande insatser för grupper som står långt från arbetsmarknaden att behöva inrättas för att förhindra att personer hamnar i utanförskap och bidragsberoende. De typer av insatser som finns idag motsvarar inte behoven hos målgruppen. En möjlighet skulle vara att inom stadsdelsområdet starta en arbetsförberedande verksamhet som ett steg innan en OSA-anställning. Detta skulle kräva en större resurstilldelning.

Arbetsmarknadsförvaltningen ska i samarbete med stadsdelsförvaltningen och socialförvaltningen utreda nuvarande organisation och ansvarsfördelning för OSA. Detta är stadsdelsförvaltningens sista tillgängliga insats för målgruppen och den insats som fungerar bäst som ingång till arbetsmarknadsinsatser. Insatsen är viktig för dem som behöver anpassade arbetsplatser på grund av kognitiva svårigheter eller nedsatt arbetsförmåga från missbruk, psykisk sjukdom eller lång frånvaro från arbetslivet. För att uppnå bästa resultat och gynnsam matchning mellan arbetsplats och individ krävs ett nära samarbete och god kommunikation mellan arbetskonsulenter, socialsekreterare, deltagare och arbetsplats. Denna samverkan är av särskild vikt för att identifiera lämpliga arbetsplatser och har visat sig vara en

framgångsfaktor. Det är viktigt att den framtida organiseringen av OSA tar vara på detta lokalt välfungerande arbetssätt.

De arbetsförmågeutredningar som förvaltningen har avropat från extern utförare har gett goda resultat och medfört bättre matchning för arbetsplatser och stöd till klienter med komplex problematik. Arbetsförmågeutredningarna har utförts av multikompetenta team och möjligheten att kunna fortsätta avropa dessa ser förvaltningen är en framgångsfaktor för målgruppen.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

Implementera stadens systemstöd VERA fullt ut vilket kommer att effektivisera handläggningstiden för stadsdelsförvaltningen och på jobbtorg till nytta för invånaren.

Agenda 2030 och lika rättigheter för alla

OSA erbjuds utifrån individuella behov men med en strävan att ha en jämn fördelning av platser mellan män och kvinnor, och att följa eventuellt omotiverade skillnader.

Prioriterade satsningar

- Etablera kontakter med arbetsplatser inom stadens regi för att effektivt kunna erbjuda och matcha lämpliga arbetsmöjligheter med individer inom målgruppen, för att uppnå maximala resultat.
- Undersöka behov och möjligheter till lokalt organiserade insatser för personer med behov av arbetsförberedande insatser.

2.9 Övrigt

Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt civil beredskap

Norra innerstadens stadsdelsområde har stora dagliga flöden av invånare och besökare. Inom området finns även verksamheter och knutpunkter som är kritiska för hela landets infrastruktur. Omvärldsläget innebär ett ökat fokus på den civila beredskapen. Stadsdelsförvaltningen ingår som en av tre stadsdelsförvaltningar som representerar det geografiska områdesansvaret i stadens sektorsorganisation.

Ett antal lagändringar föreslås relaterat till den civila beredskapen som kommer att påverka kommunernas ansvar. Utifrån stadsdelsnämndernas geografiska områdesansvar är det angeläget att se över vad som kommer att samordnas centralt i staden och vad som kan komma att uppdras åt stadsdelsnämnderna samt även tydligare definiera vilka aktörer det är rimligt att samordna. Ett utvecklingsområde är att stadsövergripande fastställa vad som avses med totalförsvarsviktig verksamhet och verka för en likställighet över staden. Vidare finns behov av att klargöra hur tillämpningsanvisningen kopplat till krisstöd ska tolkas och tillämpas.

Stadsdelsområdet är ur många aspekter ett av Stockholms tryggaste stadsdelsområden. I anslutning till stadsdelsområdets två stora kollektivtrafikknutpunkter, Centralstationen och Sergels torg respektive Odenplan, ligger dock otryggheten och den anmälda brottsligheten högre än i resten av stadsdelsområdet. Knutpunkterna ligger i anslutning till en öppen drogszen respektive en nyligen upphörd öppen drogszen, vilket medför att det lokala

trygghetsskapande arbetet fokuseras till dessa platser. Under planperioden fortsätter förvaltningen med platssamverkan på flera utpekade platser. Platssamverkan är ett lagarbete som kräver deltagande från berörda parter. Det är fortsatt ett utvecklingsarbete att få alla parter verksamma runt en plats att se sin roll i det trygghetsskapande- och brottsförebyggande arbetet, samt medverka i platssamverkan.

En utmaning är att det inom stadsdelsområdet återkommande vistas en hög andel utsatta människor i sociala miljöer och riskmiljöer som inte har sin tillhörighet inom stadsdelsområdet. Det gäller dels unga i city och dels vuxna och personer som stadigvarande vistas på Centralstationen och Cityterminalen. Stadsdelsförvaltningen har ett samordnande ansvar utifrån det trygghetsskapande arbetet och god och nära samverkan med socialförvaltningens aktörer som ansvarar för stadens uppsökande arbetet. Förvaltningen konstaterar dock att omfattningen av den utsatthet som råder och det antal personer som är i behov av stöd kräver fler arbetssätt och förslag på lösningar än vad som finns idag. Vidare är bedömningen att nuvarande ekonomiska läge riskerar att bidra till att målgruppen i utsatthet ökar. Förvaltningen föreslår en särskild satsning/ett uppdrag kring att i nära samverkan med andra berörda aktörer testa nya arbetssätt och erbjuda andra lösningar i syfte att fler personer ska ta emot stöd och färre personer befinna sig i utsatthet.

Förvaltningen konstaterar att antalet ordningsvakter blivit färre och efterfrågar en utvärdering av om och i så fall hur det påverkar stadens trygghetsarbete.

Miljö och klimat

Nämnden har under de senaste åren sökt klimatinvesteringsmedel bland annat för att byta ut vitvaror och belysningssystem. Möjligheten för nämnden att erhålla extra budgetmedel för klimatinvesteringar är avgörande för att projekten ska kunna genomföras då de inte ryms inom ordinarie investeringsram. Det interna arbetet för att söka och administrera klimatinvesteringsmedlen har ökat och komplicerats betydligt under föregående år. Förvaltningen anser att ansökningsförfarandet i stor utsträckning kan förenklas och effektiviseras för att möjliggöra ansökningar samt ge bättre underlag för uppföljning.

Förvaltningen anser även att investeringsmedel bör finnas för genomförande av åtgärder kopplat till stadens miljöprogram, för att genom detta kunna genomföra fler kraftfulla åtgärder än vad som är möjligt att finansiera via klimatinvesteringsmedel. Miljöprogrammet omfattar flertalet områden där förvaltningen förväntas vidta åtgärder. Exempelvis råder stor utrymmesbrist i trånga innerstadsmiljöer och det är svårt att hitta välfungerande lösningar för utrymmeskrävande frågor såsom bland annat hantering av matavfall och för fastighetsnära insamling. Tillgängliga och välfungerande åtgärder är kostsamma, exempelvis kärlekskåp eller matavfallskvarn med kombitank för både fettavskiljare och matavfall.

Från år 2023 råder ett tillverknings- och importförbud av lysrör och kompaktlysror till europeiska unionen på grund av att de innehåller kvicksilver och är mer energislukande än LED-alternativ. När leverantörernas uppbyggda lager inom några år är slut så kommer det inte längre gå att köpa lysrör. Förvaltningen har därför för avsikt att öka utbytestakten och söka mer klimatinvesteringsmedel de kommande åren för utbyte av gamla belysningssystem till moderna med LED-armaturer. Här behöver förvaltningen stärka samverkan med fastighetsägarna då det i merparten av förvaltningens fastigheter är de som äger

belysningsystemen.

Medborgarbudget och medborgarinflytande

Förvaltningen arbetar med medborgardialog och medborgarbudget som verktyg för att öka invånares inflytande och delaktighet och för att utveckla verksamheterna. Förvaltningen kommer i detta arbete att testa att använda medborgarbudget på en av ungdomsgårdarna, som ett sätt att öka ungas möjlighet till delaktighet och inflytande. I samband med parkupprustningar genomför förvaltningen medborgardialoger för att involvera invånare i utvecklingen av parkerna. Synpunkter och medborgarförslag som förvaltningen mottar är, tillsammans med medborgardialoger, viktiga verktyg för att få kunskap om invånarnas behov och öka möjlighet till delaktighet. Äldres inflytande ska stärkas och säkerställas i planering och uppföljning av förvaltningens utvecklingsarbete. Fler kanaler för målgruppsdialog ska vidareutvecklas både genom fysiska platser och möten och genom att fortsätta stödja äldre att använda digitala kanaler och verktyg. Seniordialoger anordnas på vård- och omsorgsboenden och förvaltningens hälsofrämjandeenheter. Seniordialogerna syftar till att ge boende och besökare möjlighet till dialog med representanter från stadsdelsnämnden och pensionärsrådet. I arbetet för att uppnå en äldrevänlig stad arbetar förvaltningen bland annat gentemot handlingsplanens utvecklingsområden delaktighet och inflytande, samverkan och partnerskap, social inkludering samt kommunikation och information. Utvecklingsområdena är nära kopplade till varandra och arbetet för att nå ut till så många som möjligt i målgruppen, för att i dialog med dem och i samverkan med andra aktörer skapa aktiviteter och forum för samvaro.

Förvaltningen kommer att delta i projektet Scale Stockholm som drivs av miljöförvaltningen. Syftet med projektet är bland annat att ta fram lokala åtgärder för att minska utsläpp och förbättra hälsa och välbefinnande genom att involvera och samverka med de som bor och verkar i områdena. Projektet kommer innebära nya arbetssätt i form av dialog och samverkan med invånare, civilsamhälle och näringsliv.

Förvaltningen utreder förutsättningar för ett medborgarkontor och planerar att ett sådant inrättas under planperioden. Medborgarkontoret syftar till att öka likställigheten över staden i den service som erbjuds och ökar invånarnas inflytande och delaktighet. Val av plats för medborgarkontoret kopplas till den pågående planeringen av ett gemensamt förvaltningskontor. Vidare utreds även möjligheten att erbjuda samhällsvägledning via en chattfunktion. En testperiod pågår under våren 2024 där förvaltningen erbjuder samhällsvägledning på Stadsbiblioteket. Syftet med testet är att inventera vilka behov som finns av kommunal service och vilka frågor som ställs när samhällsvägledning erbjuds en bred målgrupp.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

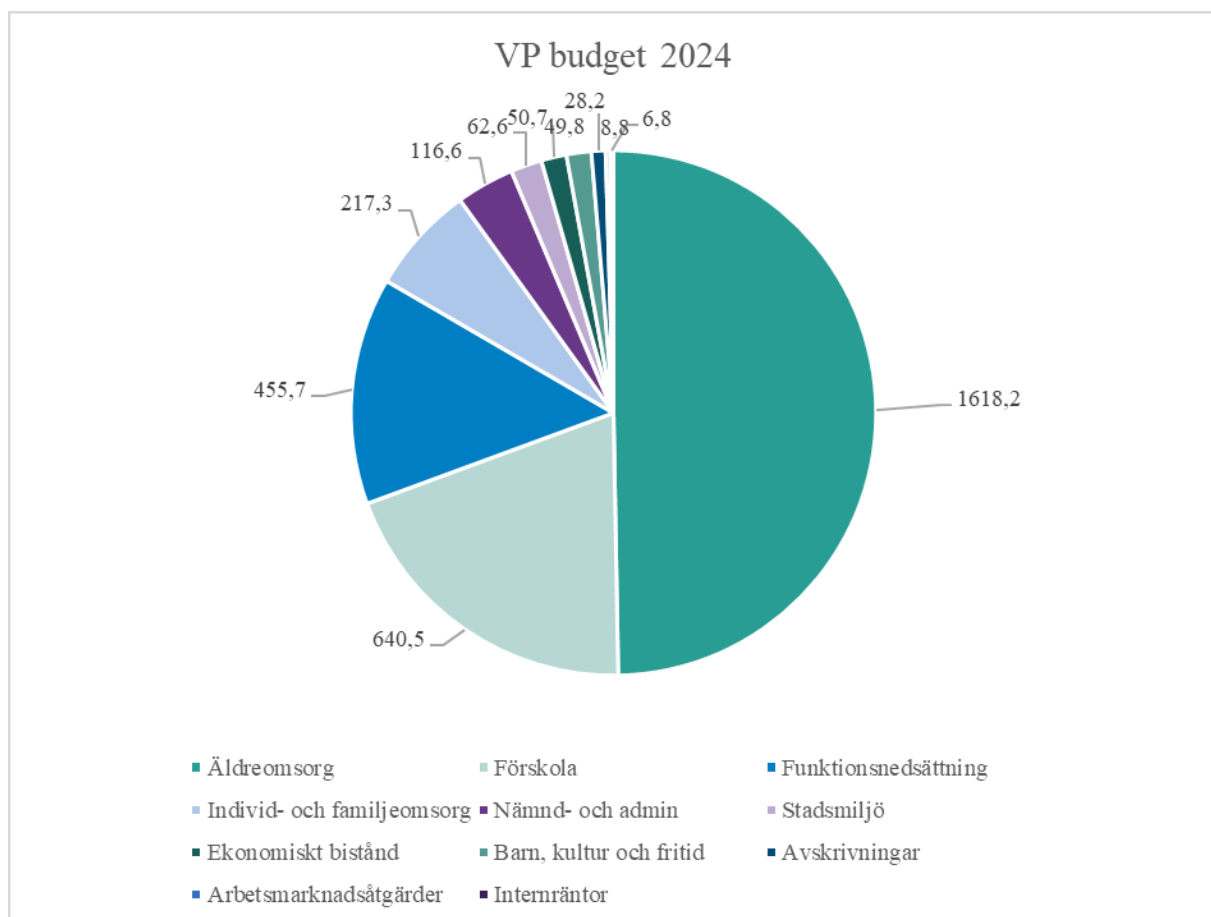
3.1 Drift

Norra innerstadens stadsdelsområde beräknas i slutet av 2027 ha 155 915 invånare. I befolkningsunderlaget ingår inte det många personer som dagligen reser in till stadsdelsområdet under dygnet, beräkningar visar att över 200 000 personer dagligen passerar Centralstationen. Stadens resursfördelningssystem utgår endast från stadsdelsnämndsområdets

befolkning och behov. Stora delar av resurserna riktas till förskolebarn samt äldre personer över 80 år. Under perioden 2024–2027 beräknas en minskning av antal förskolebarn med 3,5 procent medan gruppen över 80 år beräknas öka med 18,8 procent enligt Swecos senaste befolkningsprognos från år 2023. Allt mer resurser läggs även åt säkerhetsfrågor. I dagsläget finns inte någon resursfördelning utifrån det utmanande arbetet kring säkerhetsfrågor som bedrivs inom samtliga stadsdelsnämnder vilket gör att detta arbete bedrivs genom att andra verksamhetsområdets resursfördelning används.

Nedan kommenteras stadsdelsnämndsområdets sammanlagda budget i plan. Budgetramarna för 2025 och 2027 är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslutet om budget 2024. Planerna grundar sig på de prestationer som var aktuella våren 2023. Budgetramen som kommer gälla för Norra innerstadens stadsdelsnämnd är marginellt justerad under planeringsperioden. Inom verksamheterna äldreomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning, har budget för kommande år tagit hänsyn till befolkningsutvecklingen och framför allt att gruppen över 80 år ökar.

Kompensation för kostnadsökningar till följd av lönerörelse och till exempel hyreshöjningar omfattas inte av ramarna. Nettobudget för driftverksamheten 2024 uppgår till 3 255,2 mnkr och fördelas enligt följande:



Av bruttokostnader år 2023 uppgår personalkostnaderna till cirka 35 procent och lokalkostnaderna till cirka 9 procent. Kostnaderna för köp av verksamhet utgör 47 procent. Den pågående inflationstakten samt stora framtida underhållsbehov i fastigheter ägda av Micasa har gett och kommer ge fortsatta kostnadsökningar, genom uppindexering av avtal, hyror och löneökningar som troligen överstiger det normala. De kommande kostnadsökningarna medför krav på effektiviseringar inom samtliga verksamheter. Arbetet inriktas på fortsatt minskning av sjukfrånvaro och ett effektivt lokalutnyttjande. Även förslaget om ny chefstruktur kommer till en början av planperioden innebära kostnadsökningar i form av ökade arbetskraftskostnader.

Förskola

De senaste åren har det skett en minskning av antal barn på förskolor inom Norra innerstadens stadsdelsområde, både i kommunal och enskilt driven regi. Detta har inneburit att en överkapacitet uppstått i förskolelokalerna och förskolor har avvecklats. För närvarande görs en genomgång av samtliga förskolelokaler för att få ett grepp om skick och underhållsbehov samt kapacitet för att anpassa lokalerna utifrån det framtida behovet av förskolor. Befolkningsprognosen för antalet barn i åldern 1-5 år visar på en minskning med 3,5 procent från år 2024 till år 2027 och 2,8 procent till år 2031.

Hyreskostnaden i snitt ligger på 32 369 kronor per barn och år. Det flesta av nämndens förskolor ägs av privata fastighetsägare. Fastighetsägarnas hyreskostnadsindex för år 2024 utgår utifrån konsumentprisindex i oktober månad 2023 som ökade med 6,5 procent vilket innebär fortsatta kostnadsökningar för hyra under 2024. Idag utgör den peng som kommunfullmäktige beslutat ska gå direkt till förskolorna, 80,5 procent av den schablon som ges i budgettilldelning. Mellanskillnaden mellan schablon och beslutad peng är 19,5 procent, som därmed ska finansiera hyror, lokalunderhåll, avdelningsstöd, kostnader för gemensamma verksamhetssystem med mera. 2024 utgör mellanskillnaden 29 683 – 35 359 kronor per förskolebarn, vilket kan jämföras med tidigare nämnda siffra om att hyreskostnaden är 32 369 kr per barn och år.

Hyresutjämningsystemet för stadsdelsförvaltningarna behöver ses över. I dagsläget används en del av det socioekonomiska tillägget för att betala de höga hyror som stadsdelsnämndsområdet har. En ytterligare utmaning för nyetablering av förskolor utgörs av fördryrningar under byggprojektens gång. Detta ger i sin tur höga kostnader för förgävesprojekteringar om projekten inte godkänns alternativt höga framtida hyreskostnader om projektet ändå godkänns. Förvaltningen hamnar på så sätt i svåra dilemman både gällande kostnader och lokalbehov. Under planperioden fortsätter arbetet med klimatinvesteringar och insatser som främjar en klimatsmart och giftfri förskola, vilket medför att extra medel för dessa ändamål är en förutsättning för ett fortsatt arbete.

Barn, kultur och fritid

I takt med att stadsdelsområdet växer med byggandet av Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden, ökar behoven av medel för ungdomssatsningar så att till exempel parklekar, ungdomsgårdar och fältassistenter kan möta invånarnas behov av aktiviteter och bidra till en ökad trygghet i stadsdelsnämndsområdet. Förvaltningen ser att det blir allt viktigare att möta

barn och ungdomar på nya platser vilket kommer innebära ökade kostnader under planperioden. Många ungdomar från andra stadsdelsnämndsområden samt kommuner i regionen åker till Norra innerstaden på fritiden samt deltar i nämndens verksamheter. Norra innerstaden utgör därmed också en viktig aktör för att fånga upp även dessa ungdomar och ge dem en meningsfull fritid för att stärka tryggheten i hela regionen. Någon extra tilldelning för detta utgår inte i nuvarande resurstilldelning.

Äldreomsorg

Andelen invånare över 80 år beräknas öka med i genomsnitt 5,9 procent årligen eller med 1 647 personer under planperioden. Dessa är i huvudsak målgruppen för insatser inom äldreomsorgen. Kostnaden kommer öka med i snitt 8,9 procent årligen jämfört med dagens kostnader med hänsyn taget till prisökning. Sweco prognostiserar att samma andel av befolkningen som får bistånd för äldreomsorg kommer vara motsvarande andel de tre närmaste åren. För att möta ett ökande behov av omsorg ska två nya vård- och omsorgsboenden byggas som beräknas vara klara tidigast 2030. Planerna är dock överklagade och byggstarten kommer därmed senareläggas.

Gruppen äldre med psykosociala problem, missbruk och hemlöshet kommer öka enligt förvaltningens prognos. En farhåga är att effekter efter pandemin och händelseutveckling i Europa bidrar till att denna grupp ökar ytterligare. Det förväntas också ske en ökning av personer som drabbas av stroke eller demenssjukdom.

De vård- och omsorgsboenden som är lokaliserade inom stadsdelsnämndsområdet är i behov av stora underhåll. Detta kommer infalla i slutet av denna planperiod. Resultatet kommer innebära ökade hyror för samtliga vård- och omsorgsboenden. Det är viktigt att planeringen av dessa underhåll görs planerat samt i nära dialog med verksamheten.

Vasaträffen är en kommunövergripande, öppen verksamhet (KÖV) och spelar en viktig roll för att motverka social isolering och ensamhet. Anslaget i stadens budget för denna verksamhet har varit det samma sedan åtminstone år 2008. Anslaget för Vasaträffen har därför justerats med omfördelning av budget inom äldreomsorgen för att möta ökade kostnader som löner och hyror. För att kunna driva en kommunövergripande verksamhet effektivt, behövs en översyn av det kommunövergripande anslaget göras. Sammantaget innebär ett ökat behov av insatser för dessa grupper ökade kostnader för äldreomsorgen på längre sikt. Införandet och utveckling av välfärdsteknik kommer också att innebära högre kostnader på verksamhetsnivå i form av utbildningssatsningar och eventuellt ökade resurser.

Socialtjänst

Kostnaderna är fortsatt höga inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. I dagsläget finns ett antal placeringar gjorda utanför LOV-avtalet. Placeringarna är kostsamma och uppkommer då det är kötid till andra boenden. Arbete pågår med att förhandla priserna för dessa boendeplatser för att få ner kostnaderna. Det finns ett behov av en stadsgemensam funktion som förhandlar priser gentemot de utförare som inte är anslutna till LOV. Med en sådan funktion skulle de placerande stadsdelsförvaltningarna inte riskera att spelas ut mot varandra gentemot de privata utförarna. För staden som helhet finns här en möjlighet till betydande besparingar. Inriktningen mot personkrets 2 inom LSS är en utmaning då utbudet

inom valfrihetssystemet av placeringar med denna inriktning är begränsat. Då konkurrensen i dessa fall uteblir, blir förvaltningarna utlämnade till boendets prissättning.

De höga kostnaderna för persontransporter innebär en utmaning för att nå en budget i balans. Kostnaderna för persontransporter belastar idag det fasta anslaget trots att de i stor utsträckning är kopplade till att brukarna har insatser som daglig verksamhet inom LSS som tillhör det rörliga anslaget. En lösning skulle kunna åstadkommas om medel för persontransporter fördelades via det rörliga anslaget. Inom stadsdelsområdet finns en ungdomsmottagning som är en kommunövergripande verksamhet (KÖV) där anslaget varit detsamma sedan start. Anslagen för KÖV behöver uppräknas för att bibehålla en god verksamhet. Ungdomar har möjlighet att söka till valfri ungdomsmottagning varför förvaltningen vill lyfta att samtliga ungdomsmottagningar bör finansieras som kommunövergripande verksamhet.

Regeringen har tidigare meddelat att en ny socialtjänstlag kan införas sommaren 2025. Omställningen tar många år och kräver ett långsiktigt arbete. En socialtjänst som kan finnas till för de med störst behov och samtidigt ska driva ett mer omfattande långsiktigt och förbyggande arbete med tidiga insatser är också mer resurskrävande än dagens uppdrag. Det går inte i dagsläget att uppskatta kostnaderna för att genomföra detta i ett inledningskede. Det bör dock på längre sikt ge effekter genom färre placeringar. Regeringen har meddelat att de avsätter totalt 8 miljarder kronor fram till 2028 för kommuner att arbeta med kompetens- och bemanningssatsningar inför införandet av ny socialtjänstlag. Beskeden möjliggör för kommuner att långsiktigt kunna planera för insatser kopplat till införandet av den nya socialtjänstlagen under förutsättning att staden får del av detta statsbidrag.

Behovet av ekonomiskt bistånd är till stora delar beroende på arbetsmarknadens utveckling. Enligt Sveriges kommuners och regioners analys (cirkulär 24:14) kommer sysselsättningen sjunka år 2024, för att åter öka under 2025. Andelen arbetslösa beräknas fortsätta stiga under 2024. Först under 2026 antas arbetslösheten vända ner. Detta kommer innebära ökat behov av ekonomiskt bistånd samt arbetsmarknadsinsatser under år 2025 samt 2026.

Stadsmiljöverksamhet

Parkdrift

När staden växer och nya parker byggs, ökar också behovet av skötselinsatser, men med det gällande fördelningssystemet ökar inte medlen för skötsel när nya parker tillkommer i praktiken.

I fördelningsnyckeln finns parkmark som fördelningsbegrepp. Detta begrepp tar inte hänsyn till vilka anläggningar som finns på ytan. Andelen av dyra skötselanläggningar såsom lekplatser eller perennrabatter i jämförelse med billigare element spelar stor roll för kostnaden för parkmarken. I samband med ny exploatering är ofta ambitionsnivån hög, vilket ger en större andel parkyta som är dyr att förvalta. Då förvaltningarna inte har full rådighet över utformningen av dessa anläggningar har de inte heller möjlighet att styra kostnadsutvecklingen.

De senaste årens höga inflation förde under 2023 med sig stora indexhöjningar av nämndens driftavtal om 16,4 procent samt markanläggningsavtal om 8 procent. Samtidigt har

driftbudgeten för stadens stadsmiljö i sin helhet höjts med cirka två procent mellan åren 2023 och 2024. Detta har medfört att nämndens tilldelade budget inte innehåller utrymme för samma underhåll som tidigare år.

Förskolor med små eller inga gårdar - skolor med små gårdar

Många förskolor och skolor, som saknar eller har begränsad tillgång till utomhusverksamhet, använder idag stadens intilliggande parker. Slitaget på parkerna är stort och förväntas öka då antalet förskolor och skolor som saknar ytor för utomhusverksamhet ökar. Den växande andelen gymnasieskolor i innerstaden leder också till ytterligare besökstryck, genom exempelvis utomhusidrott.

Idag finns betydande svårigheter att kunna rusta dessa parker inom ramen för ordinarie parkinvesteringsmedel och det saknas en strategi kring hur staden gemensamt ska kunna finansiera upprustning av parker/lekplatser som påverkats och slitits hårt av förskolor/skolor som inte har egen gård. Vidare finns det ett behov av ett gemensamt regelverk vid upplåtelse av parkmark till skolgårdar gentemot utbildningsförvaltningen där ansvaret för reinvesteringarkostnader tydliggörs.

Förpackningsavfall

Från den 1 januari 2026 införs en ny lag som innebär att kommunerna ska samla in vanligt förpackningsavfall separat på torg eller i parker som är över 2 000 kvadratmeter och där det förekommer betydande mängder förpackningsavfall. Införandet av den nya lagen kommer innebära ökade kostnader för stadsdelsförvaltningen då ny utrustning då måste finnas i parkerna.

Reinvesteringar

Genom den stadsgemensamma satsningen på reinvesteringar förlängs parkanläggningarnas livslängd. Den nuvarande satsningen har förlängts men tar dock slut 2025, vilket kommer innebära en stor minskning av medel för att upprätthålla skötsel och underhåll av parkerna. Bedömningen är därför att denna satsning bör fortsätta även efter 2025. I ett långsiktigt perspektiv kan det vara mer ekonomiskt hållbart att se över driftbudgeten för att minska framtida behov av reinvesteringar.

Skyfallshantering

Investeringar i skyfallshantering är strategiskt viktiga för staden som helhet men kommer medföra en ekonomisk belastning för de enskilda förvaltningarna som anlägger dem, då det kommande underhållet ska rymmas inom befintlig driftsbudget. För att staden inte ska riskera att förvaltningarna prioriterar bort dessa investeringar bör en budget för framtida drift och underhåll medfölja varje beslutad investering.

3.2 Investeringar

Nedan redovisas den sammanlagda investeringsbudgeten för Norra innerstadens stadsdelsområde.

Investeringar totalt (mnkr)	Prognos 2024	2025	2026	2027
-----------------------------	--------------	------	------	------

Investeringar totalt (mnkr)	Prognos 2024	2025	2026	2027
Parkinvesteringar	10,5	12,5	14	18
Reinvesteringar	6	1	3	1
Investeringar med nycklade medel	16,8	16,8	16,8	16,8
Inventarier och maskiner	8	5	5	5
Biologisk mångfald	1,4	0	0	0
Klimatinvesteringar	5,6	19,2	17,7	10,7
Totalt	48,3	54,5	56,5	51,5

Stadsmiljöinvesteringar

Parkinvesteringar utgörs av riktade satsningar beviljade av trafikkontoret samt investeringsmedel fördelade genom fördelningsnyckel. Fördelningen av medel mellan olika parkprojekt framgår av bilaga 1.

Nämnden ansöker årligen om investeringsmedel avseende större parkupprustningsprojekt hos kommunfullmäktige vilka förmedlas av trafikkontoret. Nämnden har för år 2024 tilldelats 16,5 mnkr varav 2 mnkr har ombudgeterats från år 2023. Under våren 2024 ansöks om medel för perioden 2025-2027 för ett antal större investeringsprojekt, bland annat upprustning av Vasaparkens och Humlegårdens parklekar, samt Kaknäs lekplats. Under hösten 2024 beslutar kommunfullmäktige om tilldelningen av medel för stora parkinvesteringar för perioden 2025-2026. Nämnden erhåller även budgetmedel för reinvesteringar i stadsmiljön som används för att bevara funktionen i den befintliga infrastrukturen samt för att främja en långsiktigt hållbar parkmiljö och minska risken för kapitalförstöring.

De investeringsmedel avseende mindre projekt som nämnden varje år tilldelas utifrån fördelningsnyckeln, kommer att användas för mindre parkupprustningar, vilka beslutas i samband med kommande års verksamhetsplaner.

I arbetet med investeringar finns alltid en risk för förseningar på grund av oförutsedda händelser. För att kunna färdigställa projekten är det därför nödvändigt att kunna omdisponera medel mellan olika projekt och år. Samma utmaningar gäller även för projekt inom ramen för klimatinvesteringar.

Klimatinvesteringar

Sökta och beviljade klimatmedel för 2024 redovisas nedan, liksom planerade investeringar för 2025 till 2027.

Klimatinvesteringar i plan redovisas mer ingående i bilaga 5.

Klimatinvesteringar	Prognos 2024	2025	2026	2027
Skyfallsmagasin Humlegården (ombudgetering 2024)	4	7	7	
Skyfallsåtgärder inom stadsdelsområdet	0	1	1	1
Hållbara bevattningssystem	0	1,5		
Trädplantering Träd och Perenner	1	1	1	1

Klimatinvesteringar	Prognos 2024	2025	2026	2027
Skyfallsplan Vasaparken (ombudgetering 2024)	0,4			
Klimatanpassning av verksamhetslokaler	0	1	1	1
Utbyte av äldre belysning till LED	0	6,5	6,5	6,5
Utbyte av äldre vitvaror	0	1,2	1,2	1,2
Klimatinvestering elcyklar	0,2			
S:a	5,6	19,2	17,7	10,7

Maskiner och inventarier

Nämnden har nyligen återtagit flera vård- och omsorgsboenden som tidigare varit på entreprenad. Inom förvaltningens förskoleavdelningen har även inflytt skett till nya lokaler under 2023, en det kommer även ske inflytt till ytterligare en ny förskolelokal under 2024. I samband med detta så krävs en del investeringar i de nya verksamhetslokalerna som leder till att behovet av investeringar i maskiner och inventarier är högre än det varit tidigare år.

Investeringar - Maskiner och Inventarier	Prognos 2024	2025	2026	2027
Miljöförelägganden förskola - buller och ventilation	0,5	0,5	0,5	0,5
Uppstartskostnader	3	0	0	0
Fettavskiljare	0,5	1,0	0	0
Reinvesteringar	4,0	4,5	4,5	4,5
S:a	8	6	5	5

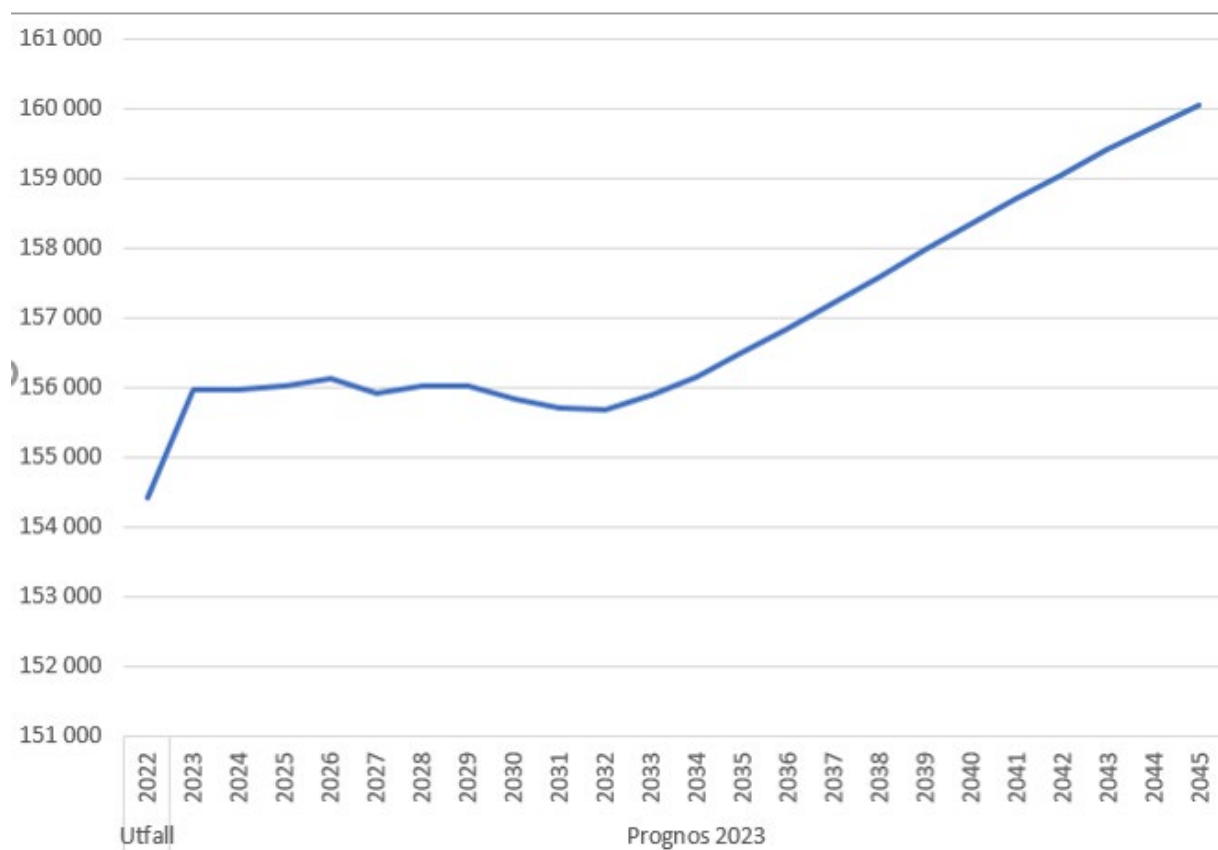
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

4 Lokalförsörjningsplan

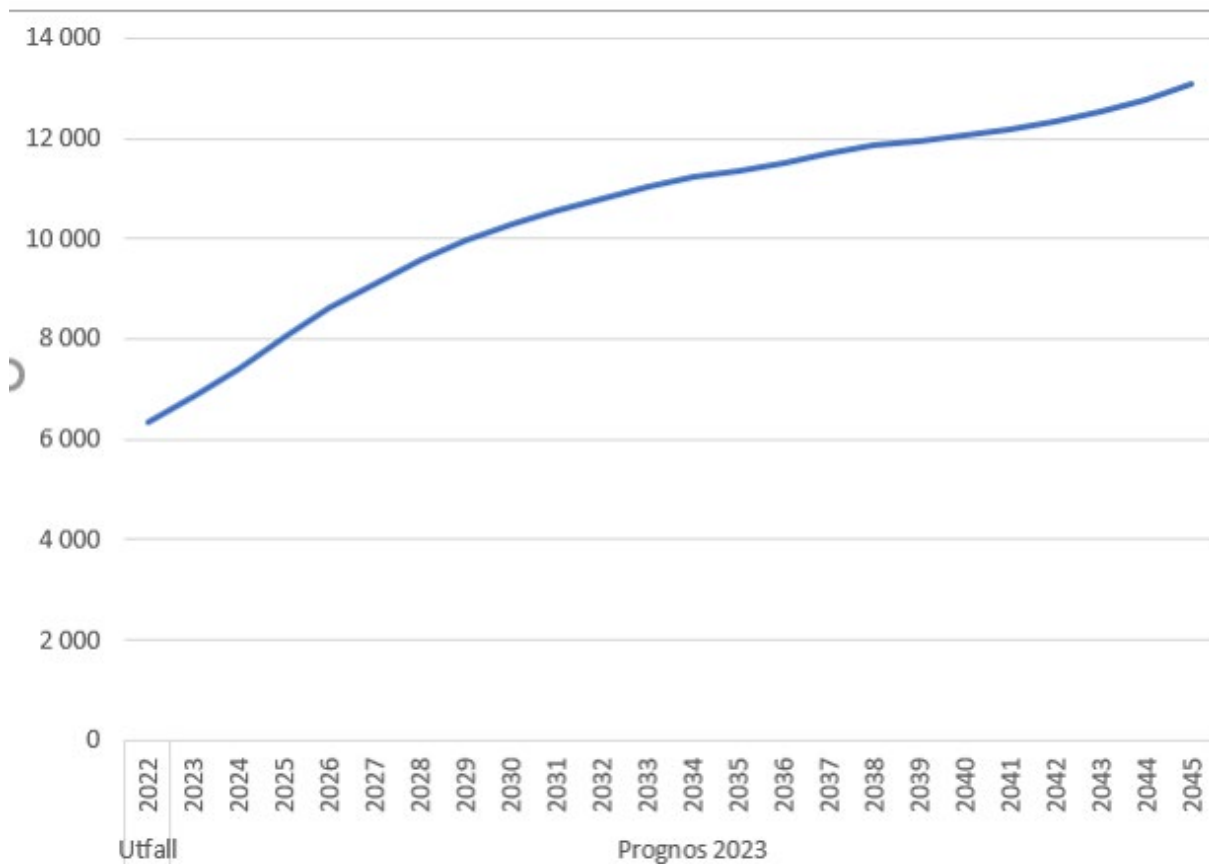
Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för respektive nämnds kort- och långsiktiga arbete med lokalplanering där nämndens totala behov av lokaler och planerade förändringar sammanställs. Nämndernas lokalförsörjningsplaner aggregeras till stadens övergripande lokalresursplan som årligen föreläggs kommunstyrelsen.

4.1 Sammanfattning

Norra innerstadens stadsdelsområde har idag cirka 156 000 invånare och befolkningsantalet prognostiseras hålla en relativt jämn nivå tills år 2032 då befolkningstillväxten ökar och uppnår cirka 160 000 invånare år 2044. Prognoser gällande barnantalet är vikande mellan åren 2024 till 2027. Trenden bryts sedan för att öka något till år 2030. Tabellen visar Norra innerstadens populationsutveckling mellan 2022 till 2045:



Personer över 80 år förväntas öka kraftigt från cirka 7 400 personer år 2024, till cirka 10 800 personer år 2032 enligt följande tabell.



En viktig del i lokalplaneringen är att bevaka att tillräckligt med lämpliga verksamhetslokaler byggs i nya stadsutvecklingsområden. Bedömningar och analyser är gjorda utifrån de prognoser som finns tillgängliga och ser till behovet av verksamheter oavsett framtida regiform. Det är en utmaning att på förhand prognostisera ålder, familjekonstellationer samt behov hos de som flyttar in till Norra innerstadens stadsutvecklingsområden, vilket leder till en osäkerhet vid planeringen av verksamhetslokaler.

Det finns behov av att utveckla samverkan med övriga förvaltningar, inte minst med utbildningsförvaltningen i syfte att effektivisera lokalnyttjandet. Kontinuerligt pågår arbete för bättre lokalsamordning och avveckling av lokaler som inte behövs.

På grund av rådande lågkonjunktur står många byggprojekt still och medför också en osäkerhet kring när nya invånare förväntas flytta in. Kostnaderna för att etablera nya lokaler är resurskrävande ur flera perspektiv för en stadsdelsförvaltning och en förutsättning ur ett kostnadsperspektiv är att kunna fylla de nya lokalerna med verksamhet. Planering för framtiden behövs med att säkerställa verksamhetslokaler i stadsutvecklingsområdena, men det blir allt svårare att motivera nyproduktion när prognoserna visar på ett lägre behov av förskoleplatser.

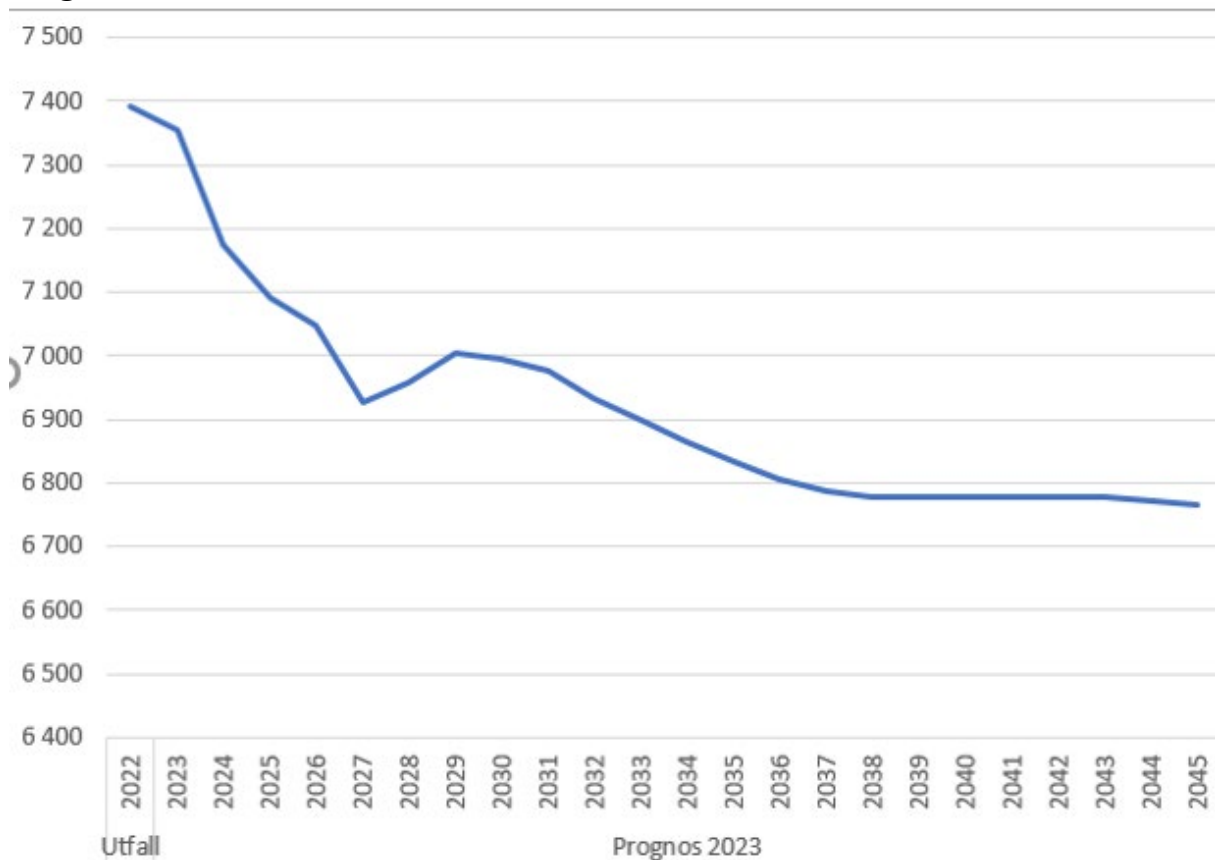
En utmaning inom stadsdelsområdet är lokalernas hyreskostnader som ligger över stadens rekommenderade högsta hyresnivåer. Hyresnivån i innerstaden är generellt högre än i andra

delar av staden. Det finns även utmaningar kopplat till den befintliga utformningen på en del av de befintliga lokalerna, som är kostnadsdrivande ur ett verksamhetsperspektiv.

Bedömningen utifrån de prognoser som finns idag är att det inte behövs fler förskoleplatser inom Norra innerstadens stadsdelsområde de närmaste åren, men behovet av förskoleplatser väntas öka i stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden preliminärt från 2028-2029. Med den ökande gruppen äldre finns ett framtida behov av lokaler som kan inhysa fler sociala träffpunkter, dagverksamheter samt hemtjänst.

4.2 Planeringsförutsättningar

Prognos över antal barn 1-5 år



Prognoser gällande barnantalet är sjunkande för Norra innerstaden mellan åren 2024 till 2027, då antalet barn går från 7 176 till 6 926. Från 2028 prognostiseras trenden brytas och antalet förskolebarn ökar till 7 004 till år 2031, vilket dock är ett lägre barnantal än ingångsvärdet för år 2024. Ökningen i slutet av perioden beror framför allt på en ökad nybyggnation och inflyttning till området Norra Djurgårdsstaden. Förslag på utbyggnad vid Tegelluddsvägen (bland annat kvarteret Bremen) förväntas leda till att behovet av förskoleplatser ökar något, där cirka 100 bostäder samt cirka 700 nya bostäder vid Vallhallavägen planeras byggas. Fler barn i förskoleåldern förväntas flytta in till det nya utvecklingsområdet Hagastaden, men trots

detta så sjunker barnantalet i sin helhet inom stadsdelsområdet.

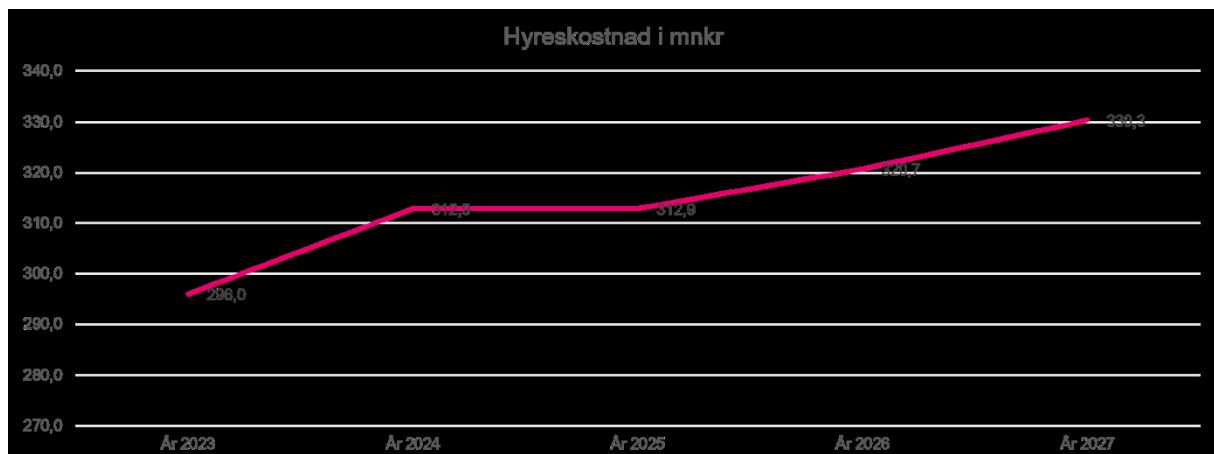
Det är en utmaning att på förhand prognostisera vilka invånare och grupper som förväntas flytta in till stadsutvecklingsområdena Hagastaden, Norra Djurgårdsstaden samt kommande utvecklingsområde Sabbatsberg. Detta påverkar behovet av förskolor, parklekar, grupp- och servicebostäder, vård- och omsorgsboenden, lokaler för daglig verksamhet samt träfflokaler. Inom stadsdelsområdet som helhet förväntas gruppen äldre öka, vilket innebär ett ökat framtida behov av lokaler som kan inhysa fler vård- och omsorgsboenden, sociala träffpunkter, dagverksamheter samt hemtjänst. Samtidigt som staden behöver planera för framtiden och säkerställa verksamhetslokaler i stadsutvecklingsområdena, blir det allt svårare att motivera nyproduktion när prognoserna visar ett lägre behov av förskoleplatser.

Det finns också en inneboende problematik i att det tenderar att bli kostnadsdrivande att bygga nytt samt bedriva verksamhet i innerstadens stadsutvecklingsområden. Ofta blir det svårt att hålla sig inom stadens givna budgetramar och här ser förvaltningen gärna att dessa ramar ses över. Förvaltningen ser ett behov av ramar specifikt för nyproduktion av verksamhetslokaler i komplexa stadsutvecklingsområden där marken och tomträtsavgälden är dyr. Samtidigt är nybyggda förskolor ofta bättre anpassade för verksamheten. Analys- och prognosarbetet blir viktigt för att kunna ta fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt. I stadsutvecklingsområden är behoven av förskoleplatser för åldersgruppen 1-5 initialt ofta stora, men behovet övergår efter cirka 3-5 år till behov av skolplatser. Därför bör skolor som planeras i dessa områden inrättas för förskoleverksamhet för att sedan kunna växla över till skola allt eftersom behov uppstår.

För att stärka och effektivisera arbetet kring att skapa funktionella och resurseffektiva verksamhetslokaler inom förskola har ett arbete med ett övergripande funktionsprogram påbörjats av förskoleförvaltningen 2024. Syftet med programmet är att uppnå en större likvärdighet när det gäller grundstandard och basinnehåll för förskolelokaler och tillhörande utemiljö. Förskolegårdarnas storlek utformas utifrån geografisk kontext. Gårdarna planeras olika stora utifrån om de är belägna i centrala delar av staden där det råder brist på mark eller i ytterstaden där det oftast finns bättre möjligheter till större yta.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Hyresnivån i innerstaden förväntas fortsätta att stiga. Om en analys görs utifrån Sveriges Kommuner och Regioners prognos av prisindex för kommunal verksamhet (PKV) för hyreskostnader kommer utvecklingen se ut enligt följande:



Stadens resursfördelningssystem tar inte hänsyn till de höga hyresnivåerna i innerstaden där det vid varje omförhandling av hyreskontrakt sker en marknadsanpassning av hyrorna och ansvar för inre underhåll övergår till nämnden, vilket medför betydande kostnadsökningar.

Stadsdelsförvaltningar erhåller förskoleschablon per barn för verksamheten enligt stadens resursfördelningssystem. Ersättningsmodellen ger dock inte full kostnadstäckning och inom nuvarande fördelning täcks förskolans totala kostnader inte inom tilldelad ram. Pågående uppbyggnad av förskolelokaler i stadsutvecklingsområden innebär också höga hyresnivåer. Hyreskostnaderna inom förskolan har ökat bland annat till följd av utbyggnad av förskolelokaler. Nya lokaler som tagits i bruk har högre hyresnivåer vilket ställer krav på effektivt lokalutnyttjande. Det blir även ökade kostnader för investeringar i inventarier som uppstår vid etablering av nya förskolor. Förskoleavdelningen arbetar med att nå ett effektivt lokalutnyttjande i förhållande till det nu sjunkande barnantalet i stadsdelsområdet.

SISABs nya samverkansavtal har påverkat hyreskostnaderna för redan existerande förskolor samt förskolan Resedan som i dagsläget byggs vid skolan Vasa Real och ska stå klar 2024. Det är en utmaning att redan beslutade projekt kraftigt ökar i kostnad, och att den summa förvaltningarna har fått beslutat inte längre överensstämmer med projektets kostnader. Hyreskostnaderna för nyproduktion har ökat till följd av den höjda internräntan. I flertalet lokaler svarar förvaltningarna för underhåll av både lokaler och gårdsutrustning. Arbetet pågår med att upprätta underhållsplaner för samtliga kommunalt drivna förskolor i stadsdelsområdet. Behoven är särskilt stora inom ett antal förskolor vad gäller ventilation och ytskikt, vilket på sikt kan medföra investeringskostnader. I samband med sammanläggningen till Norra innerstadens stadsdelsnämnd behöver arbetet inriktas på en översyn av lokalbeståndet ur ett helhetsperspektiv. Utveckling av möjligheterna till lokalsamordning och att avveckla lokaler som inte behövs är ett led i effektiviseringsarbetet. Två förskolelokaler lämnas 2024 och verksamheterna flyttas till Resedan.

4.4 Samverkan

Samverkan pågår bland annat med utbildningsförvaltningen, vid samplanering av lokaler i stadsutvecklingsområden. Samverkan bedrivs också med närliggande stadsdelsförvaltningar avseende platstillgång. Löpande samverkan sker även med exploateringskontoret och

stadsbyggnadskontoret. Bedömningen är att samverkan, inte minst med utbildningsförvaltningen, behöver förstärkas och utvecklas. I synnerhet gäller det i så kallade nybyggnationsområden där planeringen av förskola respektive skola bör ske i samråd för att kunna nyttja lokalerna effektivt över tid. Områden som initialt inrättas för förskoleverksamhet ska vid senare skede kunna växla över till skola allt eftersom behov uppstår samt tvärt om då det behovet finns.

Inom Norra innerstaden bedrivs flera verksamheter i samverkan med Kungsholmen och/eller Södermalm. Samverkan sker inom verksamhetsområdena försörjningsstöd, parkmiljö, budget- och skuldrådgivning, ungdomsmottagning samt samhällsvägledning till nyanlända. Vid Sandhamnsgatan delar hemtjänstverksamheten en lokal med flera andra verksamheter, bland annat med hälsofrämjande verksamhet för personer över 65 år, RIO-träffen samt med Vuxenskolan Stockholm. Hemtjänstlokalen vid Olaus Petri samnyttjas med verksamhet inom förskoleavdelningen. Lokal för platssamverkan på Sergels torg är en samverkanslokal som nyttjas av aktörer som socialförvaltningen, stadens mobila ordningsvakter och polisen. Här sker även en samverkan med Kulturhuset/stadsteatern kring bland annat skalskyddet. En platssamverkanslokal på Centralstationen har startats upp i samverkan med fastighetsägaren Jernhusen för att bättre stödja människor i utsatthet som stadigvarande uppehåller sig på Stockholms centralstation och Cityterminalen. Det finns även en lokal för öppen fritidsverksamhet i Vasastans ungdomsgård och där Tre liljor har sin verksamhet. Tre liljor är en fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning. Lokalerna samnyttjas även med närliggande Matteus skola som bedriver fritidsverksamhet dagtid i lokalerna och står för halva kostnaden av hyran för lokalen.

4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Arbete pågår med att skapa en effektiv struktur för hantering av lokalbehovet. Utvecklingen av de nya stadsdelarna Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden innebär att lokalbeståndet växer. Detta gör att analyser och prognoser både för kort- och långsiktig planering, likväl som beställarkompetens i byggandet av nya verksamhetslokaler blir extra angeläget. Utvecklingen av områden som ännu är i planeringsstadiet bevakas.

En utmaning för framtiden är att stora delar av Micasas boenden behöver stamrenoveras. Flertalet av dessa boenden är byggda under åttiotalet och stamreningarna sammanfaller därför i hela stadsdelsnämndsområdet. Det går inte att stamreningarna huvuddelen av förvaltningens inhyrda lokaler av Micasa samma år eftersom boenden måste evakueras. Här ser förvaltningen att staden centralt och som ägare till Micasa behöver skicka med att planeringen inte kan sammanfalla inom ett och samma stadsdelsnämndsområde.

4.5.2 Nuläge 31 januari 2024

Arbete med att strukturera och effektivisera hanteringen av det befintliga lokalbehovet pågår löpande. Nedan redogörs för nuläget av ett urval av de befintliga stadsdelsnämndernas befintliga lokaler som inte omfattas av äldreboendeplaneringen eller planeringen för bostäder

inom omsorgen om personer med en funktionsnedsättning,

Förvaltningskontor

Inom Norra innerstadens stadsdelsområde finns för närvarande två förvaltningskontor. Ett förvaltningskontor ligger på Sankt Eriksgatan 117 med cirka 140 kontorsarbetsplatser belägna i en öppen planlösning som samnyttjas av cirka 160 medarbetare, fördelat på 2 361 kvm. Kontoret har besöks- och mötesrum. Lokalerna kan tidigast lämnas 2025 om avtalet sägs upp till avtalstidens slut. Det andra förvaltningskontoret är beläget vid Karlavägen 104. Ytan för de administrativa lokalerna uppgår till 3 484 kvadratmeter. I lokalerna finns reception, besöks- och mötesrum i en separat del samt cirka 220 arbetsplatser belägna i öppen planlösning. Lokalerna är nyligen ombyggda och togs i bruk januari 2020. Enligt hyresavtalet kan lokalerna lämnas tidigast i december 2026/2027 om uppsägning sker senast i december 2025.

Ambitionen är att förvaltningen ska ha ett gemensamt förvaltningskontor. Med avtalstider för de befintliga förvaltningskontoren som sträcker sig framåt i tiden mellan två och fyra år behövs en kortsiktig och en långsiktig lösning tas fram. Behov finns av en lokal som rymmer cirka 380 medarbetare och mer publika delar samt möteslokaler för större grupper av medarbetare. Andra viktiga parametrar är närhet till kollektivtrafik samt en skälig hyresnivå. Närhet till kollektivtrafik är en viktig tillgänglighetsfråga ur ett invånarperspektiv men också viktig för förvaltningen som en attraktiv arbetsgivare. En viktig aspekt i formandet av ett nytt förvaltningskontor är att på ett bra sätt möta olika avdelningars och enskilda funktioners behov av miljö, teknik och arbetssätt. Flera olika alternativ utreds. Samtliga alternativ är i stadens egna lokaler.

Lokal för platssamverkan

Inom uppdraget för platssamverkan bedrivs en lokal inom ramen för Vision Klara och På Sergels torg, inom stadsdelen Klara. Både Vision Klara och På Sergels torg är verksamheter som bedrivs i samverkan med andra aktörer både inom Stockholms stad men även med andra myndigheter som polismyndigheten och fastighetsägare samt näringslivet. Båda verksamheterna samnyttjar en lokal, Sergelgången 33. Här finns ett antal kontorsarbetsplatser men lokalen nyttjas framför allt för gemensamma möten och utsättningar mellan de olika samverkande aktörerna. Lokalen nyttjas av Norra innerstadensstadsdelsförvaltning, polisen, socialförvaltningen och stadens mobila ordningsvakter. En ytterligare platssamverkanslokal finns på Centralstationen för att bättre stödja människor som befinner sig i utsatthet och stadigvarande uppehåller sig på centralstationen och på cityterminalen. Samverkan utvecklas på Centralstationen med socialförvaltningen, Capiro sjukvård för hemlösa, Jernhusen och Stadsmissionen.

Parklekslokaler

Inom stadsdelsområdet finns det totalt fem parklekar; Vasaparkens, Humlegården, Gustav Adolf, Tessinparken samt nybyggda parkleken Hjortgläntan belägen i Hjorthagen. Slitaget på parklekarna är stort då skolor och privata förskolor använder miljöerna som komplement till den egna utemiljön. Några av parklekarna är samlokaliserade med öppen förskola.

Det finns behov av upprustning av de befintliga parklekarna inom stadsdelsområdet. Det

gäller såväl parklekarnas inomhusmiljö som utomhusmiljö. En upprustning av parklekarnas lokaler kommer innebära höjda hyreskostnader. Det finns en pågående dialog med fastighetskontoret kring detta. Förvaltningen har ett uppdrag att ta fram en parkleksplan under 2024 med fokus bland annat på byggnaders beskaffenhet.

Individ- och familjeomsorg

Det finns behov av en ny gemensamhetslokal inom omsorgen för personer med en funktionsnedsättning. Lokalen ska vara tillgänglighetsanpassad och ligga i nära anslutning till de boendes egna lägenheter. Just nu undersöks möjligheten om en passande lokal kan tas fram i fastigheten Vasen som ägs av Micasa.

Hemtjänsten

Utifrån sammanläggningen till Norra innerstaden behöver hemtjänsten ytterligare en lokal. Olika alternativ har tagits fram bland annat en lokal på Brunnsgränd 26, Väderkvarnen.

Övriga lokaler

Det finns ett uppdrag att utreda möjligheten att öppna en fritidsgård i Hjorthagen/Norra Djurgårdsstaden vilket utreds vidare. I samband med Micasas ombyggnadsprojekt i fastigheten Vasen som görs om till ett seniorboende har en passande lokal valts ut som kommer att användas som träfflokal för seniorer.

Idag finns det fyra lokaler i stadsdelsområdet som hyrs in som kontorsarbetsplatser för förskolan. Lokalkostnad för dessa är 1,1 mnkr med en sammanlagd area på 366 kvm. I och med inventeringen av samtliga förskolor under 2024 finns en möjlighet att se över nyttjandet av lokalerna i förskolorna och utreda om någon av dessa lokaler kan sägas upp.

4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

Det är en utmaning att på förhand prognostisera vilka invånare och grupper som förväntas flytta in till de nya stadsutvecklingsområdena. Förändringarna påverkas av faktorer som förändrade prognoser för till exempel antal barn och äldre inom stadsdelsområdet men även av nybyggnation i stadsutvecklingsområden och underhållsbehov samt driftskostnader i lokaler.

Hagastaden

I detaljplaneområde 2 (Östra Hagastaden), kvarter 13, planeras ett vård- och omsorgsboende med plats för 90 boende. Inom boendet planeras också en lokal som möjliggör till exempel dagverksamhet för personer med demens. Detaljplanen för Östra Hagastaden antogs av kommunfullmäktige i december 2023, men är överklagad. Tidplanen är osäker men preliminärt kan byggstart av kvarter 13 ske 2027-2028.

Sabbatsbergsområdet

Behov av verksamhetslokaler i de planerade kvarteren i Sabbatsbergsbyn bevakas. I det första av fyra detaljplaner byggs ca 250 lägenheter men byggstart är ännu osäker.

Norra Djurgårdsstaden

När stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden är helt utbyggt beräknas cirka 12 000 nya bostäder ha uppförts. I de färdigbyggda etapperna i Hjorthagen har förvaltningen i planeringen utgått från ett behov motsvarande 21 förskoleplatser per 100 bostäder. I den kommande planeringen av förskolor i nya etapper av utbyggnaden är det svårare att avgöra det exakta behovet av antal förskoleplatser och därmed minskat antalet förskoleplatser till 10 per 100 bostäder. Perioden av minskat antal förskolebarn pågår något längre än tidigare prognosticerat. Prognosen visar också att antalet barn minskar mest i de centrala delarna av stadsdelsområdet mellan 2024–2032. Från 2027 börjar antalet barn sakta öka igen i stadsdelen Hjorthagen-Värtahamnen. Följsamheten utifrån barnunderlag och efterfrågan på förskoleplatser är därmed mycket viktig för att säkerställa en rätt dimensionerad organisation.

4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

Det finns inga idag kända lokalförändringar för övrig kommunal verksamhet inom denna planperiod.

4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Med fortsatt sjunkande barnantal och den stigande hyreskostnadsutvecklingen i innerstaden, behöver förvaltningen fortsätta arbetet med anpassning av förskolelokaler. Det rådande ekonomiska läget innebär en inbromsande byggnadstakt och nedgången i befolkningstillväxten med färre antal barn i förskoleåldern kommer påverka planeringen både på kort och på lång sikt. I dagsläget råder ett generellt mindre överskott på förskoleplatser inom Norra innerstaden. Det innebär att en samplanering kring utbud och efterfrågan behöver ske framöver. I stadsutvecklingsområdena behöver arbetet med att fortsätta säkerställa verksamhetslokaler trots att det blir svårare att motivera nyproduktion när prognoserna visar på ett lägre behov av förskoleplatser. Här pågår en översyn av hela lokalbeståndet vilket kan innebära att nyproduktion i stadsutvecklingsområden får ersätta redan befintliga lokaler som bedöms vara sämre anpassade för förskolans verksamhet. Det finns även behov av upprustning av lokaler samt att tillgängligheten behöver förbättras.

Under år 2024 kommer Resedan att öppna platser för 162 barn. I gengäld avvecklas gamla Resedan med plats för 65 barn samt förskolan Vidar med plats för 55 barn. Gjutaren är uppsagd till år 2026 med plats för 42 barn.

Till år 2027 utreds om Hjorthagens gamla skola skulle kunna fungera som förskolelokal, öppen förskola och fritidsverksamhet. Planering görs utifrån en samverkan med utbildningsförvaltningen om att lokalen kan ställas om till skola i framtiden. I området planeras även Gasklockan 4 med fyra avdelningar, Kolkajen med fem avdelningar samt Tjarkajen med fyra avdelningar. Dessa kommer tidigast bli aktuella år 2035.

4.6.2 Nuläge 31 januari 2024

Enligt stadens senaste mätning var 95,5 procent av barn i åldern två till fem år inskrivna i förskola inom Norra innerstaden stadsdelsområde. Per den 31 mars 2023 var 3 926 inskrivna i

de kommunala förskolorna och 3 356 barn i fristående förskola i stadsdelsområdet. Totalt var 7 282 barn inskrivna i förskolan. Barnen kommer från det egna stadsdelsområdet, men även från andra stadsdelsområden. På de fristående förskolorna finns även barn från andra kommuner inskrivna. Siffrorna kan jämföras med mätningen från oktober 2023 då 3 681 barn var inskrivna i den kommunala förskolan, och 3 140 barn i de fristående förskolorna. Totalt var antalet inskrivna barn 6 821. Fördelningen mellan regiformerna var även då 54 procent inskrivna barn i den kommunala förskolan och 46 procent i fristående förskola. Anledningen till att det alltid är fler barn i förskolan på våren jämfört mot hösten är att barn som är sex år går vidare till grundskolan och förskolan fylls kontinuerligt på med barn i ettårsåldern.

Hyreskostnaderna inom förskolan ökar år 2024 med 2,9 mnkr till följd av den nya förskolan Resedan. Två förskolor lämnas också, den gamla Resedan samt Vidar. En utmaning är att nyproducerade lokaler har höga produktionskostnader vilket medför att objekten blir räntekänsliga. Förvaltningen har i tidigare ärenden lyft att en höjd internränta kommer generera kraftigt höjda hyror, vilket nu kan påvisas. Omförhandling av hyresavtal innebär ökade hyreskostnader för nämndens förskolor och det uppmärksammas att fler fastighetsägare vill ha marknadshyror. Dessutom finns många av förskolorna i äldre lokaler med gamla ventilationssystem vilket leder till kostsamma åtgärder för att motverka buller och dåligt luftflöde. Kommunfullmäktiges ersättning för förskolor med särskilt hög hyra har förändrats och ersättningen för hyresnivåer över 3 000 kr/kvm har utgått, vilket slår hårt mot innerstadens förvaltningar. Hyresnivåerna i innerstaden är höga, både för befintliga lokaler och för nyproduktion, och den minskade ersättningen gör att förvaltningarna ser utmaningar i att täcka de höga hyreskostnaderna inom ordinarie budget. Detta påverkar förutsättningarna att bedriva likvärdiga verksamheter inom staden. Förvaltningen ser behov av en stadsövergripande översyn av ersättningen inom förskolan så att en likvärdig andel av ersättningen finansierar lokalhyror oavsett var i staden förskolan bedrivs. I och med stimulansbidragets upphörande ser förvaltningen också en utmaning i att finansiera de investeringar i inventarier som uppstår i starten vid etablering av nya förskolor.

4.6.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

Beskrivningen av lokalbehovet görs utifrån prognos med avräkning för befintlig kapacitet (både kommunal och enskilt driven förskola/fristående skola) och resulterar i ett totalt behov för förskola.

Förvaltningarna planerar behov av nya förskoleplatser i egen regi med stöd av förskoleprognosen och förskoleframskrivningen kopplat till befintliga hyresavtal avseende förskolelokaler. Förvaltningarna räknar in fristående förskolor i sina prognoser samt bevakar eventuell nedläggning samt etablering av fristående förskolor. I de fall en fristående verksamhet väljer att avveckla en förskola är hemkommunen skyldig att bereda plats för de barn som påverkas, varför nämnden alltid bör planera för en viss överkapacitet. Förskoleframskrivningen samt Swecos befolkningsprognos visar på en minskning av antalet barn i förskoleåldern inom stadsdelsområdet de närmaste åren. Enligt senaste prognosen beräknas antal barn i åldern 1-5 år att minska fram till 2027 för att därefter långsamt öka fram till 2030. Beräkningar visar på ett övergripande kapacitetsöverskott av förskoleplatser generellt i Norra innerstaden under perioden. Redan beslutade avvecklingar kommer inom de

närmsta åren ge lägre hyreskostnader för förvaltningen. I dagsläget har de enskilda förskolorna inte alltid full täckningsgrad i sina verksamheter utan har ett beräknat överskott på platser. Det är flera olika faktorer som påverkar framtida behov. Exempelvis kan förseningar i nybyggnadsprocesserna innebära att förskolor uppförs innan de nya bostäderna, som utgjort underlag för förskolorna, är färdigställda. Det kan leda till att stadsdelsområdena får ett oväntat överskott på platser. Även demografiska faktorer och trender som utflyttning från staden, som har ökat, kan leda till att efterfrågan på förskoleplatser minskar.

Ett överskott av lokaler ska inte råda, samtidigt medför uppsägning av befintliga hyreskontrakt utmaningar avseende att återfå lokaler vid eventuellt framtida behov. Det är även kostsamt att avveckla lokaler då det påverkar verksamheten även utifrån andra perspektiv. Flera byggprojekt står still på grund av lågkonjunktur och detta medför också en osäkerhet kring när inflytt faktiskt sker i planerade bostäder. Eftersom barnantalet i sin helhet prognostiseras att minska under första planeringsperioden så behöver det ske ett arbete kring vilken nybyggnation som behövs och en översyn av vilka lokaler i det övriga beståndet som kan sägas upp alternativt ställas om till annan verksamhet.

Då barnantalet minskar men den äldre befolkningen ökar så behöver förvaltningen se över om till exempel en förskolelokal kan omvandlas till träffpunkt för äldre. Denna typ av omställning gör att lokalen skulle finnas kvar som förskolelokal igen om barnantalet skulle öka.

Hagastaden

Hagastaden förväntas vara helt etablerad år 2032. I planeringen av förskolor ser förvaltningen till stadsdelsområdet som helhet och hur Hagastadens behov och utbud påverkas av befintligt förskolebestånd. Förskoleprognosen samt förvaltningens egna beräkningar visar på en minskning av barn i förskoleålder inom stadsdelsområde. Tillsammans med SISAB, stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret deltar förvaltningen i planeringen av en förskola i kvarter 14 i inom detaljplanen för Östra Hagastaden. Den eventuella förskolan planerades initialt som en friliggande byggnad intill en skola och idrottshall. I nuläget råder dock osäkerhet kring planeringen och ingen tidplan har fastställts, då även utbildningsförvaltningens behov har förändrats.

Norra Djurgårdsstaden

Byggtakten i stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden har bromsat in något jämfört med vad som tidigare planerats. I projekt Gasklocka 3 och 4, med ett förväntat bostadstillskott om 320 lägenheter, beräknas en förskola om 72 platser att färdigställas under 2025 alternativt 2026. Förskolan kommer att uppföras och bedrivs i privat regi. I kvarteret Ängsbotten uppförs cirka 520 nya bostäder, vilket beräknas innebära ett behov av cirka 80 förskoleplatser. Vidare uppförs nya bostäder både i kvarteret Hjorthagskransen och Elektriciteten där det sammanlagda behovet av platser också beräknas till cirka 80. Förvaltningen undersöker och planerar för olika alternativ till nyproduktion. De pågående bostadsprojekten under perioden 2028-2031, bland annat i området Ropsten om cirka 600 lägenheter och vid Kolkajen om cirka 1500 lägenheter beräknas innebära ett behov av motsvarande 440 platser. Hittills har det planerats för totalt cirka 160 nya förskoleplatser i Norra Djurgårdsstaden, men bedömningen

är att behovet förväntas uppgå till ytterligare cirka 280 platser.

Sabbatsbergsområdet

Sabbatsbergsområdet är uppdelat i fyra olika detaljplaner och närmast i planeringen ligger utvecklingen av fastigheten Silverskopian 3 (innefattar cirka 250 lägenheter). Det föräldrakooperativ som finns i fastigheten idag är fortsatt intresserade av att vara kvar och de har dialog med exploateringskontoret och fastighetsägaren om framtida förskola i kvarteret.

4.6.4 Planering av lokaler för år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden Med utgångspunkt av den planerade tillväxten och förväntad fortsatt utbyggnadstakt i staden så bedöms behoven av platser inom förskola och skola fortfarande vara stora. Behoven kommer dock växla över tid. Initialt är det behov av platser för åldersgruppen 1-5 år som sedan övergår till skolåldern. Det motiverar än mer till att öka samverkan och samarbetet mellan förskola och skola. Framtida lokaler inom förskola och skola behöver samnyttjas mer effektivt för att kunna möta de växlande behoven över tid. Nämnden ser i dagsläget inte att det finns lokalbehov under den andra planperioden som ännu inte omhändertagits.

Centralstationen

Genom en överdäckning av spårområden mellan Kungsgatan-Klarabergsviadukten Vattugatan utreder staden möjligheterna för en utveckling om av området kring Centralstationen. Projektet och behovet av verksamheter bevakas framskridande.

City

Enligt stadens Program för City är ambitionen att området bland annat utvecklas med fler bostäder. Bevakning pågår om nya detaljplaner innebär behov inom nämndens verksamheter.

Sabbatsbergsbyn

Inom Sabbatsbergsområdet finns planer på fler nya bostäder, men plan- och byggstart är ännu inte fastställd vilket är en osäkerhetsfaktor. Planeringen och behov av verksamheter bevakas.

Södra Värtan och Louden

Planering för förskoleplatser finns i båda områdena. Viss samverkan sker, men bör utvecklas och förstärkas med utbildningsförvaltningen.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Vid eventuell nedläggning eller etablering av fristående förskolor meddelar utbildningsförvaltningen detta. Vid avläsningstillfället finns ingen information om aktuell avveckling av fristående förskolor som påverkar tillgången av förskoleplatser.

4.7 Övrig information

4.7.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

4.7.2 Fördjupad anvisning för idrottsnämnden

4.7.3 Statusredovisning av avveckling/omstrukturering

4.7.4 Sammanställning över socialnämndens gemensamma ärenden med stadsdelsnämnderna

4.8 Kontaktinformation

5 Övriga redovisningar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2024-04-03
Maria Härenstam, Avdelningschef	2024-04-02